

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatalunk
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Apponyi Jászberényben.

Budapest, május 25.

Gróf Apponyi Albert, a képviselőház elnöke ma először látogatott el jászberényi választói köré az emlékezetes választás óta. Ezt az alkalmat a választóközönség arra használta fel, hogy a szokottnál is melegebben tüntessen képviselője mellett, gróf Apponyi pedig arra, hogy a politika némely aktuális kérdéséről nyilatkozzék. Hogy ezek a nyilatkozatok az országos közvéleménynek legnagyobb figyelmére tartanak számot, az a szónoknak egyéniségéből és pozíciójából egyaránt következik.

De a saját belső tartalmánál fogva is élénk érdeklődésre és beható megbeszélésre ad anyagot a beszéd, amelyről ezúttal csak azt emeljük ki, hogy azok a fejtegetések adták a gerincét, amelyek a politikai helyzetben mutatkozó nyomott hangulatról, az új rendszer nehézségeiről, a kiegyezési kérdéssről és a katonai terhekről szóltak.

Ezeknek a fejtegetéseknek politikai méltatására természetesen lesz alkalmunk visszatérni. A következőkben adjuk részletes tudósításunkat a jászberényi beszámolóról, amelynek külsőségei ezúttal a szokottnál is nagyobb szabásúak voltak:

Jászberény, május 25.

Jászberény városa a szokottnál is impozánsabb fogadtatást rendezett ma országgyűlési képviselőjének, gróf Apponyi Albertnek, a képviselőház elnökének, aki eljött választói körébe, hogy megköszönje nekik azt a lelkes ragaszkodást és kitartást, amelylyel elveiket legutóbb is oly lényesen diadara jutatták. Apponyi grófot erre az utjára elkísérte neje, *Dietrichstein Mensdorff-Pouilly* Klótild grófnő is, aki szintén mindenütt a legbensőbb ovációkban részesült.

Gróf Apponyi Albertet és nejét, akinek még a Budapestről való elutazás előtt *Csávossy Béla* udvari tanácsos, a képviselőház háznagyja, pompás virágokért nyújtott át, nagy társaság kísérte Jászberénybe. Közük voltak:

Daniel Gábor képviselőházi alelnök, Baghy Béla Bró Lajos, Bolgár Ferenc, Borbély György, Csávossy Béla, Dobieczyk Sándor, Erreth János, Fassie Tódor, Günther Antal, Hammersberg László, Heine: Hugó, Hódossy Imre, Issekutz Győző, Kiss Ferenc, Kroszmarik János, Lator Sándor, László Mihály, Miksa Imre, Nagy Sándor, Nagy Ferenc, Pintér Sándor, Rabár Endre, Samassa János, Ságny Gyula, Semsey Boldizsár, Semsey László, Steiner Ferenc, Szabó Ferenc, Szacellary György, Szentiványi Árpád, Vásárhelyi László országgyűlési képviselő, továbbá Földes Béla udv. tanácsos, egyetemi tanár, *Ivánka Zsigmond*, Gaál Jenő miniszteri tanácsos, Hermann Ottó, Dessewffy Arisztid, Fürster Aurél, Farkas János és a fővárosi sajtó képviselői nagy számban.

A jászberényi választópolgárok 80 tagból álló küldöttsége már *Hatvanban* várta a város képviselőjét, akit *Mallár József* ny. törvényszéki bíró a jászberényi szabadelvűpárt alelnöke üdvözölt.

Jászberényben az állomáson a város elkötelezettsége és ezekre menő polgárság várta a berobogó vonatot. Gróf Apponyi Albertet a felzúgó éljenzés csilapultával *Bathó János* kir. közjegyző, párielnök üdvözölte lendületes szavakban, a lakosság különös örömeinek adva kifejezték, hogy a gróf ezúttal nejét is hozta.

Gróf Apponyi Albert rövid köszönő szavai után a kocsi hosszú sora vitte be a megérkezett vendégeket és a fogadásra kivonultak. Az első virágokkal diszített négyes-fogaton, amelynek nemes paripáit a jász buszárók vezették, Apponyi grófné ült *Bathó János* nével. A lobogódiszben pompázó városba, mely-

nek tiszta utcáiban ünneplőbe öltözöttek sűrűt a lakosság, hatalmas *Isten hozott!* felirásos diadalkaput vonult át a menet.

Gróf Apponyi Albert *Koncz* Menyhért prépostnál szállott meg, aki vendégei tiszteletére vilásreggelit adott. A grófné a jászberényi nőegyesület küldöttségét fogadta, amelynek élén özv. *Lőrincz* Kristófné az egyesület üdvözlését tolmácsolta s egyuttal felajánlotta az egyesület felügyelete alatt álló jászberényi leányarvaház védnökségét a grófnőnek, aki azt köszönettel elfogadta. Ezután a városi polgárok küldöttsége tisztelt grófot, akinek *Baráth* Jánosné a jászberényi asszonyok nevében aranyos jász fejkötőt nyújtott át, amelyet a grófnő a déli 1 órakor tartott banketten már viselt is.

A vilásreggeli után gróf Apponyi Albert kísérelével a városba előtt elérő térségre vonult, amelyen már órákkal előbb szokatanul élénk sürgős-forgás jelezte a mai nap eseményét.

A beszámoló.

Gróf Apponyi Albert, akit a szószékre léptekor viharos, szünni nem akaró éljenzések, tapsal és kalaplengetéssel fogadtak, a következő beszédet intézte az óriási térséget zsúfolásig megtöltő választókhoz és polgárokhoz:

(Köszönet.)

„Mélyen tisztelt választó-közönség!

Az a lelkesedés, amely önöket a múlt év őszén lefolyt választási harcban győzelemre vitte nem lohadt le, amit azt mai felette szívélyes és nemcsak ünnepekre, de valóban családias jellegű fogadtatásunk mutatja. De nem lohadt le, nem enyvézett el és nem gyengült annak a hálának és annak az elismerésnek ezrete sem, amelylyel ennek a választó-közönségnek rövid öt év alatt kétszer tanusított polgári erénye és önzéréte iránt viseltem. (Élénk éljenzés.)

Tisztelt választó közönség! Ha csak arról volna szó, hogy megköszönjem azt a bizalmat és ragaszkodást, melyet az én személyem iránt mutatnak, hát akkor egy rövid szóval adhatnák ennek kifejezést, akkor elég volna egy meleg köszörintés azt mondani: „Köszönöm barátaim!” s a kérdések ez a része el volna intézve. Ha csak arról volna szó, hogy tántoríthatlan hűségű iránt aközhoz az elvekhez, amelyeknek tisztelete és szeretete minket egybekapcsol, hogy e tántoríthatlan hűség iránt fejezzem ki őismerésemet akkor tisztelt választó-közönség önök talán azt mondhatnák nekem, hogy ez magától értődik, ezért jellemes. Önerzete ember semmi különös elismerést és hálát nem igényel.

Ámde nemcsak ezekről van szó. Azoknak a küzdelmeknek, amelyek Jászberényben egy 1896-ban, mint 1901-ben lefolytak, messzebb terjedő, nagy jelentőségűek van. Ezek a küzdelmek és a jászberényi közönségnek e küzdelmekben tanusított hűsies és diadalmas kitartása (Élénk éljenzés) alkotmányunk történelmében bírnak jelentőséggel. Megmondom miért. Mert az alkotmányos szabadságnak egyedüli biztos alapja az, hogy a nép azaz tisztességesen és becsülettel élni tudjon. (Igaz! Ugy van!) Hiába íktatjuk a törvényekbe a szabadságnak szebbnél szebb, erősebbnél erősebb biztosítékait, ha azok a nép szívében, a nép elvbüségében, a nép önzérletében a nép tiszta, megvesztegethetetlen érzületében, a népek az a csúszkával szemben is kitartó polgári erényében nem gyökereznek, akkor mindez csak írott malaszt (Igaz! Ugy van!) és az alkotmányosságnak s a szabadságnak minden nyílt és titkos ellensége, mind csak egy nó-tát (uj, mind azt mondja, hogy ezek az alkotmányos elvek igen szépek elméletnek, de hát az életben nem érnek semmit mert a nép nem képes arra hogy azokat önzérzeten, becsületesen, tisztességesen, okosan felhasználja.

No hát tisztelt barátaim, önök rácafoáltak erre az álbölcséségre (Igaz! Ugy van!), önök bebizonyították az ország előtt, hogy igenis, a magyar nép képes arra, hogy az alkotmány által neki átadott kincseket, az erkölcsi hatalmat megővja és okosan, tisztességesen, tántoríthatlan becsületességgel, elvbüséggel gyakorolja és azzal, hogy önök az álbölcséségre rácafoalva, a szabadság örök igjéjének igazságát országunk válnának hirdették, azáltal önök az ország alkotmányának, a magyar nemzet szabadságának tettek szolgálatot. (Élénk tisztes és éljenzés.) És ez az t. barátaim, amit első sorban köszönök önöknek is, mert az én szívemhez és az én elmémhez és az én egész közéletemhez hozzá vannak nőve azok az összes régi magyar alkotmányos és szabadsági tanok és nekem fáj az, hogy ha cinikusok és kislelkűek rámutathatnak, amint hogy sajnos sok

helyütt, rá is mutathatnak arra, hogy a nép ezeket a szabadsági jogokat nem használja úgy, amint kellene, hogy azokban enged az erőszaknak, enged a csábításnak enged a vesztegetésnek. Ez az én szívemnek fáj. És amikor én azután látok egy közönséget, amelynek elvbüségéről és jellemzilárságáról mindezek a fegyverei a rossznak és a sötétségnek lepatannak és amikor ez a közönség 25⁰⁰ szótendő óta az én választó-közönségem, (Élénk éljenzés.) hát akkor feldobog a szívem büszkeségtől, örömtől és ez az öröm nemcsak az én egyéni öröömöm, hanem ez az alkotmányhoz ragaszkodó magyar embernek öröme, amelyben osztozik, vaamin az önök iránt való elismerésben és tiszteletben osztozik ez az egész nagy közönség a Kárpátoktól az Adriáig, amely a magyar alkotmányos szabadságot szereti és azt megőrizni el van tökéve. (Zajos éljenzés.)

(Kételyek, homályok.)

Tisztelt választóközönség! Ezzel tulajdonképpen be is lejezhetném beszédemet, mert az a diszes állás, amelyre engem a képviselőház bizalma felemelt (Élénk helyeslés), bizonyos tartózkodást parancsol nekem a tekintetben, hogy a napi politikának leadványairól nyilatkozzam; de talán nem zár el attól, hogy az ország helyzetére önök előtt egy futó pillantást vessék és hogy a magam részéről iparkodiam hozzájárulni bizonyos kételyeknek, bizonyos homályoknak eloszlatásához, bizonyos idegességeknek lecsillapításához, bizonyos kedvözlettel jelenségeknek a maguk kellő értékére való leszállításához, amelyek tagadhatatlannal közéletünkben éppen most némi nyomott hangulatot idéznek elő. (Halljuk! Halljuk!)

És ezt a nyomott hangulatot t. barátaim, annak az új rendszernek, amelynek én híve vagyok, mert abban évtizedeken át vallott politikai elveimnek megvalósítását látom (Ugy van!), ezt a nyughatatlanságot ezt a nyomott hangulatot az új rendszernek nyílt és titkos ellensége felhasználják arra, hogy ezt az új rendszert valószínűleg nem a tökéletesebb megvalósulás felé haladással kedvéért (Ugy van!), hanem inkább a régre való visszavágyódásnak szellemében diszkreditálják (Ugy van!)

(Emlékezés Horánszkyról.)

Ennek a nyomott hangulatnak indokait és gyökereit akarom tehát röviden megvizsgálni. En itt első sorban azt taláom, hogy van e hangulatnak egy személyi indoka melyet nálmannál senki mélyebben át nem érez és amelynek gyászolása ebben a körben bizonyosan visszhangra fog találni. Kidőt a politikai újjáalakulásnak egy oszpola kidőt na ánkunk, kidőt nemzetünk jogainak egy erős védője és szószólója, kidőt egy ember, — embert mondok, mert az emberi fogalomban rejő tökéletességeknek olyan összhangzatos egészét még senkiben nem ismertem fel, — kidőt hát egy ember aki ennek az új rendszernek egyik megalkotója és egyik legerősebb oszpola volt: eivestetülk *Horánszky* Nándort. És a mai érvendetes alkalommal sem tudok elzárkózni attól, hogy e vesztéség időtűl fájdalomnak, amelyben az egyéni fájdalom elvész az országos fájdalomnak özőnében, kifejezést ne adjak hogy itt, ez előtt a közönség előtt, amely ugyancsak 25 év óta sikereimben, sikertelességemben, táradozásaimban, eredményeimben osztozott, meg ne emlékezzem azon ierfü elviesztéséről, aki ugyanazon 25 esztendőn át minden gondolatomnak részese, minden lépésemnek tanácsadója, minden küzdelmemnek legyverbarátja és bajtársa volt. (Helyeslés.) Hát őt eivestettük. De ne csüggedget indultal! Apoljuk fájdalmunkat és a visszaemlékezést reá, hanem azzal a férfias elhatározással, hogy amit benne vesztettünk, öröknöknek kétszeres megteszítésével hazafias törekvésünknek kétszeres buzgóságával, elvbüségünknek az ő ádot emléke által is megacélozott szilárságával fenntartjuk, teljeszzük minden vesztély ellen biztosítuk (Élénk tisztes és kelyeslés.)

(Hézagok.)

De hát hogy ez a vesztéség a nyomott hangulat előidézéséhez hozzájárult, az bizonyos. Hozzájárult azonban meg egyéb körülmények is. Az új rendszernek egyik alapvető tényét, a polgári és alkotmányos jogok gyakorlása tisztaságának és szabadságának erősebb biztosítását is környékezi egy bizonyos kételynek homályja. Azok az intézmények, amelyeket ebből a célból alkotunk: a választási bíróságnak a Kuria áruháza, az összehírhelyeslési törvény, alkalmazásukban bizonyos hézagokat mutatnak, az erre vonatkozó törvények intézkedéseiben bizonyos hiányok vannak, a gyakorlatban némely részlet nem vált be úgy amint vártuk. Ez tagadhatatlanul igaz. És ki fog azon csodálkozni, hogy egy ilyen újjáalkotás minden egyes részletében egyszerűen nem sikerül? Hát látjuk t. választóközönség érezzük, tapasztaljuk. látjuk a sajtóban is annak nyomait, hogy ezen intézmények részleteiben mutatkozó hiányosságokat magunknak az intézményeknek hitelvesztésére

akárj kihasználni. Ettől pedig az országnak közvéleményét, ettől a törvényhozóknak gondokozását óvni kell. Igénis, a tapasztalatnak utmutatása szerint meg fogjuk találni, hol van a hégáz, hol van a hiányos, a gyakorlatilag be nem vált intézkedés és ezeken a részleteken javítani fogunk ezeket a részleteket tökéletesíteni fogjuk; de maguknak ezen intézményeknek kitűnő alapelveit el nem ejtjük; (Ugy van!) sőt a részletes javítás csak ezen alapelveknek erőteljesebb kibomborítására és érvényesítésére, nem azok gyengítésére kell, hogy vezessen. (Élénk tetszés és helyeslés.)

(A kiegyezés.)

És aztán, t. választóközönség, ólomsúlyai nehezedik a politikai helyzetre és az országnak hangulatára az állandó bizonytalanság azokban a nagy közgazdasági problémákban, a melyeket az Ausztriával való kiegyezésnek gyűjtőnéve alatt szoktunk megnevezni.

Hát az tagadhatatlan, hogy az ország közgazdasági jövője igen nagy mértékben függ ezeknek a kérdéseknek helyes vagy helytelen megoldásától. En e helyen csak néhány alapvető tételt akarok azokra nézve kifejtetni. Csak meg akarom említeni azt, hogy amennyiben — amit én itt gyakran kifejtett okokból első sorban óhajtok — sikerül, Ausztriával a vámközösségnek alapján a viszonyokat rendezni, ez csak úgy történhetik és minden olyan kötésnek kitárazásával, amely hazánk mezőgazdaságának érdekeit bármilyen is sértendő. (Helyeslés.) Meri t. választóközönség, az egész vámközösségnek közgazdasági alapja egyedül a magyar mezőgazdaságra való tekintet. (Ugy van!) Ha tehát a magyar mezőgazdaság érdekeit ebben nem sikerül megóvni, akkor semmi ésszerű alapja a vámközösség fenntartásának nincs. (Ugy van! Ugy van! Élénk helyeslés.)

De, t. választóközönség, mi nem maradhatunk örökké tisztán csak mezőgazdaságból élő állam a modern államnak óriási terheit mind kevésbé bírja el egy olyan gazdaság, amely kizárólag a napnak ragyogásától, az esőnek kellő időben való bekövetkezésétől függ, amely egyszerűen kizárólag a nyers termelésre van utalva.

Azért második kelléke annak a kiegyezésnek, amely az ország az én véleményem szerint bemeget, az, hogy ipari és kereskedelmi fejlődésének útjába semmi gátat ne gürdítsen, (Ugy van!) hogy a vámvédelmen kívül Ausztriával szemben az iparfejlesztés és a kereskedelem támogatásának minden eszközt az ország kormányzatának és törvényhozásának szabadon meghagyja. (Élénk helyeslés.)

Es e tekintetben nem lehet elég erőlesen szembeszállani egy tévfogalommal, amely ennek az egész közgazdasági viszonyok jellemzésében, Ausztriából kiindulva, a kiegyezésnek utánamondása folytán talán ide is be kezd szívárogni. Ez a tévfogalom egy igen ügyes eszmelesterelésből eredt és ennek nyomán teszi meg utát. Az eszmelesterelés abból áll, hogy a vámszövetség fogalma helyébe egy más fogalmat csempésznék be, amelyet németül úgyneveznek: *die wirtschaftliche Einheit, der Monarchie, a monarchia gazdasági egysége*. Es pedig, t. választóközönség, olyan fogalom, amelynek nincs alapja sem törvényekben, sem a dolog természetében, amely fogalommal a magyar nemzetnek állami és nemzeti önállósága fogalmilag is ellentézik. (Élénk helyeslés.)

Dominálni kell ezen kérdések megoldásánál Magyarországi közgazdasági önállósága fogalmának. (Élénk helyeslés.) Valamint a közjogi téren az ó felsége uralkodása alatt álló többi országokkal való kapcsolatos csak Magyarországi állami szuverenitása teljesjességének fenntartása mellett képzelhető, (Ugy van!) éppen úgy a közgazdasági téren is a kiegyezés az ó felsége uralkodása alatt álló többi országokkal, csak a magyar közgazdasági organizmus önállósága és önállósága teljes elismerése mellett lehetséges. (Zajos tetszés és helyeslés.)

Es, t. választóközönség, van egy másik szállóige, Magyarországon is el van terjedve, amely a képviselőházban is kifejezésre jutott és amely egy igaz gondolatot tartalmaz, csak hogy azt az igaz gondolatot szorosabban körül kell írni. Az a másik gondolat az, hogy a mai állapotnál rosszabb kiegyezésbe nem lehet, nem szabad belemenni. (Ugy van!)

Hát, t. választóközönség, értsük meg jól egymást, hogy mi az: a mai állapotnál rosszabb kiegyezés. Értik ezalatt azokat a megállapodásokat, amelyek még annak idején, gondolom 1884-ben, az akkori magyar és osztrák kormány között létrejöttek és jelentenek ez azt, hogy ezeknek a megállapodásoknak a színvonalára alá a magyar érdekek megóvásának jutni nem szabad.

Igen ám, de ezek a megállapodások házasok voltak. Ezeknek a megállapodásoknak a hégázairól itt annak idején, évekkel ezelőtt szótlanom ófnékn, nem várhatom, hogy arra, amit akkor mondtam, ma emlékezzenek; de akkor megjelöltem, hogy azoknak a megállapodásoknak, amelyekben az átutalási eljárás kiterjesztése és a bankügyben szerzett vívmányok a fénypontot képezték, az az igen nagy hiánya volt, hogy egy új vámtarifára nézve egyáltalán meg egyezés nem volt.

Nos, ezt a hégázot kitöltötte az 1899. XXX. t. c. amiódan a mostani vámtarifának új vámtarifával való helyettesítését parancsolólag kimondotta, azzal a szankcióval, hogy ennek megtörténte előtt az idegen államokkal az alkudozások meg nem kezdhetők és azzal a jellemzéssel, hogy ennek az új vámtarifának új Magyarországi, mint Ausztria mezőgazdasági és ipari érdekeit egyaránt meg kell óvni.

Ha tehát a mostani állapotról beszélünk és ha azt mondjuk, hogy a mostannál rosszabb kiegyezés el nem fogadható, ez azt érteni kell azokat a megállapodásokat, amelyek a volt magyar és osztrák kormányok között létrejöttek, kibővíve azzal a vámtarifával, amely még csak megalkotandó, amelynek megalkotása azonban parancsolólag ki van mondva és amelyek egyaránt meg kell óvni mindkét államunk

mezőgazdasági és ipari érdekeit (Helyeslés.) és úgy kell értenünk az idézett elvet, hogy ennél a színvonalnál alább nem mehetünk. Es így tökéletesen helyes; és a minimuma annak, aminél megkezdődhetik a vita a felett, hogy vajon egy ilyen kiegyezési javaslat elfogadható-e, vagy nem. (Ugy van!)

Es ha a függelenségi és negyvennyolcas pártunk igen tisztelt elnöke arra az esetre, ha a kormány megállapodásai ezen a színvonalon alul sülyednének, a legerősebb ellenzéki fegyvereknek felhasználását helyezte kilátásba, hát én teljesen méltányom azt a hazafias indokot, amely őt ebben a kijelentésében vezette (Élénk tetszés és éljenzés); de hozzá merem tenni, hogy erre a kijelentésre nem volt szükség, mert ilyen az imént jellemzett színvonal alá sülyedő kiegyezést ez a kormány nem fog a háznak javaslataba hozni. (Élénk éljenzés), amint ezt a miniszterelnök, akit egy ember sem vádolhat azzal, hogy bármely ígéretét megszegte volna (Tetszés), a házban világosan kijelentette. Ha pedig akadna az a bizonyos más magyar államférfi, aki, kormányra jutván, ennél rosszabb kiegyezést javaslataba hozna, — amely más államférfiút az én szemem az általam ismert magyar politikuskok közt felfedezni nem képesek — de ha mégis akadna ilyen, hát megmondom erről a helyről megmondom, mint aki azon az emelvényen, amelyre engem a Ház bizalma ültetett, a hangulatoknak elfogadatlannak szemléltője vagyok s talán tudom, hogy mi lakik abban a képviselőházban, mi nem; megmondom, hogy ilyen kiegyezésre többség nem kapható (Igaz! Ugy van!) nem kapható sem ebben a házban, de nem kapható — ez az én értelem — ennek a háznak esetleges feloszlatása után választható. bármely magyar képviselőházban sem. (Ugy van! Élénk éljenzés.)

Megmondom azt is, hogy miért: egyszerűen azért, mert mindazok a tényezők, akik ma az erőnek olyan impomáló falanáztt képezik, amelyek a jelenlegi kormányt támogatják, mindazok a tényezők és a kormány maga is abban az esetben, hogy ha általuk elfogadhatatlannak nyilvánított kiegyezéssel lépne elő bármely más kormány, tudnák azt az alkotmányos kötelességet, hogy az ellenzéknek kellene szembezállni ilyen merénylővel (Hosszantartó, zajos tetszés éljenzés.) és azzal az ellenzékkel szemben, amely akkor alakulna, szeretném látni azt, aki Magyarországnak képes volna, meg a régi rendszerbeli választásokkal is, többséget csinálni. (Igaz! Ugy van! Zajos tetszés.)

Hát, tisztelt választóközönség, hogy a kiegyezés bizonytalan állapota nyomozásilag hat a politikai hangulatra, az érthető, hogy aggodalmat nem szabad és nem kell, hogy keltsen, azt az imént kifejtettem. En így látom a helyzetet s állók érte. (Élénk tetszés és éljenzés.)

(Katonai terhek.)

Nyomasztó hangulatot keltenek másfelől a látóhatáron mutatkozó katonai tehernövekedések, amelyekre nézve kimondom, hogy kívánatos volna, ha minél előbb tudnók, hogy azok miben állnak, hogy mi az, amit az országtól s az ország képviselőitől várnak.

Némely alapvető eszmet azonban már most is megjelölhetünk. En azt hiszem, ha arról van szó, hogy az a véderő, amely veszély idején a hazát megvédeni képes, a harcoképességnek minden kelkélővel ellátassék, hogy a mi testvéreink, a mi gyermekeink, ha a harcmezőre mennek, ne egyenek előre kiszolgáltatta egy jobban feltegyverzett ellenséggel szemben a bizonyos megverésnek; akkor, tisztelt választóközönség, nincs hazafi, aki haboztatna hogy az erre szükséges áldozatot meghozza és az én véleményem szerint a véderő szervezésének módjára vonatkozó közjogi véleménykülönbség sem képezhet e tekintetben gátat; mert más kérdés az, miként szervezzük hadseregünket, e tekintetben a mai közjogi alap ellenfelei előtt nyitva áll az alkotmányos akciónak egész tere, nyitva áll a lehetőség, nyitva állnak az eszközök, hogy a nemzet többségét a maguk eszméinek megszerezze. De akármilyen legyen annak a hadseregnek a szervezete közjogi szempontból, kivéden hogy ha a létező, tennálló törvényekbe és nemzeti jogokba ütköznek, bámi legyen az amit óhajtunk, amiről alkotmányos eszközökkel küzdünk, az semmi esetre sem lehet célunk hogy oly véderőszervezet álljon az országnak rendelkezésére, amely a védelem terén a maga hivatásának megjeléni nem képes. (Igaz! Ugy van!)

Ez, tisztelt választóközönség, az érem egyik oldala. Az érem másik oldala azonban azon a megámadhatatlan igazságon alapul, hogy valamely nemzetnek pénzügyi és közgazdasági teljesítési képessége éppen úgy állápbetetlen határt szab (Igaz! Ugy van!) az állandó katonai erőtesítésnek, mint népességének száma. (Ugy van!) Valamint egy nemzet, amelynek 20 millió polgára van, nem tarthat oly hadsereget, mint egy nemzet, amelynek 40 millió polgára van, éppen úgy egy nemzet, amelynek nemzeti jóvedelme — mondjunk — egy milliárd, nem tarthat oly hadsereget, mint egy nemzet, amelynek nemzeti jóvedelme két milliárd. (Igaz! Ugy van!) Es ha mégis arra törekszik hogy ennek az igazságnak félreismerésében gazdasági és pénzügyi erőjén túl fegyverkezze, hát akkor annak mi a következménye? Az, hogy elvérzik, hogy anyagiilag tönkremegy békében és amikor azután a nemzet összes izmainak és összes nemcsak erkölcsi, de anyagi erőjének megtesztítésére kerül a sor, hát akkor ezek az előbb már tulleszített erők idő előtt felmondják a szolgálatot (Ugy van!) és a harcúterén is kudarcot vall az, aki a gazdasági téren a vereséget előkészíti. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Meg vagyok győződve, tisztelt választóközönség, hogy a mi kormányunk ezen szempont lelett is örökösni fog; valamint örökösni fog a felett is, hogy a véderőben, a közjogi alapon gyűkező nemzeti jogokat, törvényeken alapuló kívánásainak, sőt követeléseink megvalósuljanak. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Es meg vagyok győződve arról, hogy ez a képviselőház is, amelyben az anyagi és erkölcsi függetlenségnek egy igen nagy tökéje gyűlt össze, az alkotmányos ellenőrzést a véderőre vonatkozó előterjesztések felett pártkülönbség nélkül nemcsak az ellenzék, hanem a kormánypárton is ebben a szeltemben fogja gyakorolni. (Tetszés és éljenzés.)

(Szükséges és kényes probléma.)

Tisztelt választóközönség! Annak a nyomott hangulatnak előidézéséhez, amelyre előbb céloztam, hozzájárult talán az is, hogy bizonyos önmagukban véve jogos kívánások bizonyos önmagukban nem alaptalan követelések, most egy bizonyos rögtönösséggel és egyszerre törnek előtérbe, annak megmondolása nélkül, hogy ezen törekvéseknek évtizedeken át történt folytonos elutasítása, folytonos elnyomtatása által kifejlesztett lélekleti hangulatokkal nem lehet egyszerre leszámolni, azokon nem lehet egyszerre keresztülfúrti. (Ugy van!)

Miődn előbb arra céloztam, hogy a népek erkölcsi az alkotmányos jogok gyakorlatában az alkotmányunk legfőbb biztosítéka, egyszerűsödés rámutatott azokra az intézményekre, amelyek a néperkölsöt az alkotmányos téren támogatják, ingadozások ellen biztosítják, elajulásából a jó útra visszavezetik. De ezek az intézmények e biztosítékoknak csak egyrészt képezik. Másik része a politikai vezetésre hivatott elemeknek e politikai vezetésben való tapintatossága és lelkiismeretes megfontolása. Minél inkább függ össze valamely kérdés, amelyet akár az események vetnek fel, akár a pártok kezdeményezése hoz naprendre, a magyar nemzet erkölcsi és történelmi életrgyökereivel, minél nagyobb a megoldás nehézségei, minél inkább kapcsolatos az összes alkotmányos tényezők összhangja megóvásának szükséges és kényes problémájával, annál lelkiismeretesebb megfontolást igényel minden kezdeményezésnél az, hogy vajjon a megindított akciónak eszközei nem okoznak-e több kárt, mint ami akciónak az akciónak célja által, ha az sikerül, elhárítható volna.

Nem tartozik t. választóközönség, az én feladataim közé, talán nem is térne össze azzal az állással, amelyet a képviselőházban előfoglatok, ha annak bírálatába bocsátkoznánk, hogy vajjon az egyes pártoknak kezdeményezésében a politikai megfontoltság ezen törvényei mindenkor szem előtt tartottak-e. Ennek bírálatába nem bocsátkozom. De magának ennek az igazságnak kimondása, azt hiszem egyenesen foly annak az elnöki állásnak kötelemiből, amely talán nem csupán a házzsabayok betűinek alkalmazásából áll és amelyet én nem tekint politikai nyugdíjazásnak (Hosszas, élénk tetszés, éljenzés és taps.), de amely arra is kötelez, hogy a pártatlan megfigyelés polcán tett tapasztalásokat és észleléseket az országos politika helyes irányítására, amennyire tölem telik, érvényesítessem. (Élénk éljenzés.)

(Nehézségek.)

T. választóközönség! Ezek végimentem azonban a főbb okok, amelyekből a politikai hangulaton mutatkozó hullámzások erednek és arra a meggyőződésre jutottam, hogy azoknak egyiké sem keletkezik a mai politikai rendszerből. Azoknak mindegyike vagy abban a kételyben isei gyűkerét, hogy vajjon ez a politikai rendszer tartható lesz-e vagy abban a törekvésben, hogy azt kerülő úton megdöntsék. S ebből én azt a tanúságot vonom le, hogy annak a politikai programnak érvényesítéséhez, amelyet a magamval minden lényeges ponton azonosnak ismerve, midőn azt a miniszterelnök kifejtette, támogatni válla koztam, annak a politikai rendszernek megszilárdításához, amely ennek a programnak egyetlenegy pontját sem hazudtolta meg, amely nehézségeket küzd, oly nehézségekkel, minők a dolog természetében vannak és senki által elkerülhetők nem volnának, mely azonban arra, hogy ezeket a nehézségeket a nemzeti érdek, a nemzeti jogok teljessége, a nemzeti örsoribatlanlansága mellett meg tudjuk oldani, nekem legfőbb biztosítékot nyújt, hogy ennek a rendszernek megerősítéséhez és fenntartásához a magam erejével a legteljesebb határozottsággal és tántoribatlanlansággal hozzájáruljak. (Élénk helyeslés.)

(Fogadalom.)

Önök, t. barátaim, engem 25 éven át nem személyem kedvéért, nem családi összekötéseim révén (Igaz! Ugy van!), nem egyes, befolyásos egyének protekciója folytán támoztattak, mert hiszen egy talpalatnyi földem sincs itt, sem nekem, sem rokonaimnak, sem korábbi jóbarátaim egyikének sem. Nem is ismertük egymást személyesen, midőn engem politikai tevékenységemnek és politikai programomnak alapján és a miatt felekerestek. Ennél a köteléknél, t. barátaim, amely köztünk van, alkotmányosabb, tisztább, a szónak legjobban értelmében véve demokratikusabb kötelék nem képezhető. (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés.)

Es elvek azonoságán nyugszik ez a kötelék, s ha önök ezekhez az elvekhez, amint hiszem, tudom, látom, tapasztaltam, hívek maradnak, akkor a mi frigyünk nem fog talombian, mert aki voltam, az vagyok s az leszek mindvégig. (Hosszantartó, zajos tetszés, éljenzés és taps.)

A banket.

Gróf Apponyi Albert ezután nejjével együtt csöndes misét hallgatott, majd az ipartestületbe mentek, ahol az Gábor elnök üdvözölte a grófot, míg a grófnéknak Kibecznán díszes virágbokrárt nyújtott át. Innen az ur kaszinóba ment a társaság, ahol Barta Kálmán üdvözölte a gróf párt lendület beszédében.

Délután 1 órakor a választók 2000 teritékű nagy lakomára gyűltek össze a Lehel-szálloda 13. szobájában.

letnek fennállása hatvanadik évfordulója alkalmából a hazai ipar előmozdítása körül kifejtett hasznos tevékenységéért és gróf Zichy Jenő valóságos belső titkos tanácsosnak, mint az egyesület elnökének ezen minőségében szerzett kiváló érdemeiért elismerésem tudtal adassék.

A közgyűlés lelkes éljenzessel fogadta a királyi kéziratot, mire dr. Soltész Adóti titkár bemutatta Széll Kálmán miniszterelnök levelet, mely így hangzik:

Halaszthatatlan ügyekben 24 óra haza kell utaznom és azért az Országos Iparegyesület ünnepélyén öszinte sajnálatomra nem jelenhetem meg. Biztosíthatlak azonban, hogy lélekben ott leszek közteket és együtt fogok ünnepelni ezen kiváló fontosságú, nagy jelentőségű és közgazdasági életünkre messze kibátó egyesülettel, amely a te bölcs s fardáhatlan vezetésed alatt oly hazaifas működést fejt ki. Gondoskodtam egyébiránt, hogy az ünnepélyen képviselőtomben *Tarkovics József* államtitkárem *Romy Béla* miniszteri tanácsossal megjelenjék.

Széll s. k.

Gömöri Szentágh Pál indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy táviratilag üdvözi a miniszterelnököt.

Ezután *Láng Lajos* kereskedelmi miniszter szólt fel s a következő beszédet mondja:

Fenségese főherceg ur! Méltóztassék nekem megengedni, hogy mindenekelőtt a magam és a kormány nevében köszönetemet fejezzem ki érdeklődéséért, amelyet az iparegyesület iránt mindenkor tanusított. Annál inkább, mert ebben két éremény látjuk megnyilatkozni, amelyek mindig a legbecsebbek: a legbensőbb érdeklődést a munkánk iránt és erős hazafias érzését, amely mélyen szívünkbe vésvé el.

Tisztelt közgyűlés! Engedjék meg, hogy pár szóval a kormány nevében üdvözöljem az iparegyesületet mai tényleg ünnepélye alkalmából. Teszem ezt különösen azon nagy és eredményes működés elismeréséül amelyet az egyesület 60 éven át kifejtett és azért is, mert örvedetes bizonyítékot szolgáltat, hogy működésén azon szellem lengi át, amelyet 60 év óta törhetetlen buzgalommal szolgál. Szól üdvözlétem különösen az ipar képviselőinek. Azt hiszem, az iránt semmi nézeteltérés nem lehet, hogy az ország jövő fejlődésének egyedüli gazdasági alapját csak gazdag ipar képezheti. Mint ennek az iparnak, a magyar nagyság, elvirágzás és gazdaság előmozdítását van szerencsém önöket tiszteletteljesen üdvözölni. (Leikes éljenzés.)

Matlekovits Sándor mondta el ezután az ünnepi beszédet. A magyar ipar fejlődéséről érdekes képet festett s megjelölte a haladás útját. Beszédének lelkes befejezése így hangzik:

Magyarország legyen a magyar iparé: ez a jelszó lelkésítette az országot, a közvéleményt, a kormányt és a törvényhozást a legutóbbi husz év alatt és ez a jelszó elég tekintélyes haladásra ösztönözte vállalatunkat. Meglehet, hogy az ezen irány alatt a kormány pénzületi támogatásával létrejött gyári vállalatok közül többen a gyermekbetegségeket ki nem állják s az üvegközi védelem megszűnésével a verseny iriss levegőjén elpusztulnak; megiehet, hogy egyik-másik a hazafias lelkesülése mellett megteremtett ipartelep a köznapi érdeklődés visszatértekor elbukik: — de nagyban és egészen a lefolyt husz év nyoma ipari fejlődésünkben mindig emlékezetes marad. A közgazdasági életben a rideg materializmus sokat tesz és nagy jelentőségű. A száraz számítás és az egoizmus hatalmas lüktető erő. Amde az etikai mozzanatok figyelembevétele is szükséges és ezen mozzanatokban a hazafiaságnak egy a nemzetek csoportjában izoláltn álló országban, mint amilyen hazánk, vezető szerep jutott. Országos Iparegyesületünk megalapításakor ezt az éremény kívánta iparfejlesztésünkre ilheltszám! és 1876 óta ismét a hazafias ísenges éremény kívánta iparpolitikánk első és leghatalmasabb rugóvá tenni. Törkevéseink sikerre vezettek s épp azért továbbra is hirdessük jelszavunkat: Magyarország legyen a magyar iparé! (Éljenzés.)

Gelléri Mór olvasta föl ezután az iparegyesület tevékenységének irányra című munkáját. Ismertette az iparegyesület megalakulásának politikai és gazdasági fontosságát s felsorolta a jelentős gazdasági eredmények hosszú sorát, amely az iparegyesület munkásságának sikere mellett szól. Nagy figyelemmel hallgatott fölolvását így jelezte be:

Igyekeztünk az egész magyar iparosságot munkatársunkká tenni s oda törekedtünk, hogy a magyar ipar fejlődését vállvetett munkásságuk és ernvedet en buzgalommal lenetőleg megszabadítsuk az eléje gördített akadályoktól s biztosítsunk számára minden kieszaközöböt elonyt. Ézzel véltük megközelíteni azt a ma még távoli, de olyvást valószínűnek tetsző végső célt, hogy hazánk jövőjét viruló, fejlődő és ugy intenzív, mint extenzív erejében is kiváló magyar ipar által biztosítsuk. Egyesületünk fennállása első pererőtől kezdve mai napig vaskövetkezéssel, egyforma szeretettel karolta föl a kis- és nagyipar, a házi- és műipar érdekeit, tudatosan kereste a harmonikus együttműködést a mezőgazdaság és a kereskedelem érdekeit képviselő testületekkel és elsősorban az ipari érdekeket képviselő komoly egyesületekkel és intézetekkel: viszont azonban tartózkodás nélkül, öszinte és igazságos volt oly kezdeményezésekkel szemben, melyek nyilvánvalóan a magánérdek ürve alatt akartak előkötödni a magyar ipar testén. Olyan volt az iparegyesület, mint a gondos orvos aki éles gyakorlót szemmel gyorsan fölismer minden bajt, minden bajnál megálapítja a diagnózist, mely szakértelme és gyakorlati tapasztalatát értékesítésével megcsinálhassa a baj recipéjét.

A diszérme és ösztöndíjak kiosztásával a disztilés napirendje kimertült és *Zichy Jenő* néhány lelkes szóval berekesztette a gyűlést. *József főherceg* távozása előtt újabb fölcsalt.

Végtenül örvendek — ugymond — hogy nemcsak budapesti, hanem sok vidéki iparost is láttam itt, akiket távol vidékről ismerok. Örvedetes jelenség ez, mert mutatja, hogy a közérdeklődés és gyűléshez megvult az egész országban. Remélem, hogy ha ugy folytatjuk, ahogy kezdtük és a hogy hatvan év óta folyik a munka, akkor nemcsak oda jutunk, hogy sokkal többit mutathatunk fel, mint most. Isten áldása kísérje a magyar ipart és iparosokat! A magyar kormányra nézve dícsérteés, hogy az országra nézve oly nagyfontosságú ügyet felkarolja és támogatja. Köszönet érte!

Percegkig tartó taps követte e lelkes beszédet, mire *József főherceg* és *Klotild főhercegnő* éljenzés közben távoztak.

A diszülés előtt, 9 órakor közgyűlést tartott az Iparegyesület. Gróf *Zichy Jenő* enöki megnyitja után az évi jelentést és a zárszámadásokat a közgyűlés tudomásul vette. A közgyűlés igazgatósági tagokul ezután a következőket választotta meg: *Alpár Ignác*, *Arnstein Heurik*, *Boros Soma*, *Briefel János*, *Breymann de Schwertenberg Gusztáv*, *Burchard-Béla* *avay Konrad dr.* *Chorin Ferenc*, *Cserháti Jenő*, *Tóvárosi Fischer Ignác*, *Ghyoz Béla*, *Gyömrői M. Manó*, *Hüttl Tivadar*, *Köhler István*, *Lakos Lajos*, *Neuschlosz Marcell*, *gömöri Szentágh Pál*, *Topis Alajos József*, *Törley József*, *Vikár Béla*, *Weisz Berthold* és *Gerbeaud Emil*.

KÜLFÖLD.

Románia hadseregéhez. *Bukarestből* táviratozzák: *Károly* király uralkodói jubileuma és Románia függetlenségi ünnepe alkalmából a következő napiparancsot intézte a hadsereghez:

Katonák! Negyedszázada, hogy hadseregem a harctéren bebizonyította vitézségét és értékét. Azóta mind a mai napig nem érte be a harcokban szerzett babérral. Harcosok! A szemlék, a tisztikarral való viszony és a hadgyakorlatok arról győztek meg, hogy dolgoztok, hogy tagadhatatlan baladást tetek és hogy a hadsereg elő van készítve arra a pillanatra, amikor az országnak ismét szüksége lehet rá. Ez a nap, ez az ünnep és a dícsőséges megemlékezés alkalmul szolgál nekem arra, hogy hön szeretet hadseregem tisztjeinek a végzett munka elismerése jeléül és buzdításul arra a munkára, amely a jövőben vár rájuk, a következő direktívákat adjam:

1. A modern háborúk és harok alapja az alsóbb fokú tiszték és a katonák egyéni kiképzése és a csapatönökök döntése és kezdeményezése egyaránt; hogy ebben az irányban működhessenek, elhatároztam, hogy jövőre a csapatparancsnokokra ruházom a felelősséget a reájuk bízott alárendeltek összeállításáért, azaz általában az összes fogyvernemek hadtesteinek főnökei, de különösen a század- és ütegparancsnokok teljes szabadságot élvezzenek a parancsnokságuk alatt álló csapatok elméleti és gyakorlati kiképzésére és a nevelésére szolgáló eszközök megválasztására annak ént, hogy én csak a követendő elveket és a kiképzési időszakok határidejét állapítom meg. A legjobb gyalogsági hadtest az lesz, amely többnapni menet után erejét gyngyítetlenül megtartja, amely leggyorsabban kifejődik, amely legtöbb értelmességet mutat a harcban és legjobban lö. A legjobb lovassági hadtest az lesz, amely megszokja, hogy nagy utakat tegyen és rendeltetése helyére olyan állapotban érkezék, hogy ember és lö rögön résztvehessen a harcban, amely legtöbb értelmes lovas tud felmutatni a földérítő és kutató-szolgálatra. A legjobb tüzérhadtest az lesz, amelynek mozdulatai a leggyorsabbak, amely a legjobban fog figyelni és a legnagyobb szabotassággal fog löni. A műszaki csapatoknak az lesz a kötelességük, hogy minden modern vívmánnyal lépést tartsanak. A hadosztályok és dandárok parancsnokainak a lövésoszolgálatra kell legnagyobb figyelemmel lenniök és örököndöniök a löböt, hogy csapataik egész éven át, télen és nyáron lövgyakorlatokat végezzenek. Különtéle és gyakori szemléik a kalmával különösen a gyakorlati kiképzés eredményeiről kell meggyözdöndöniök, ugyszintén arról, hogy miként képezik ki és vezetik csapataikat a legkisebb csapatrészek parancsnokai. Közelről meg kell vizsgálniök a gyakorlatok és menetek íolyását és a tiszték magartását a gyakorlatok, az elővezetés és szemle alatt és meg kell gyözdöndöniök az igazgatás és a tudományos elméleti ismeretek haladásáról. Mély és alapos, de semmiesetre sem fölűletes tudást követelnek az összes tisztektől.

2. A hadsereg alapja a fegyelem. A fegyelem az igazságra a pártatlanságra, az elüljárók és alárendeltek kölcsönös szeretetére és kölcsönös bizalmára, továbbá a világos és megfontolt parancsok osztogatásának művészetére támaszkodik. Azt a gondolatot, hogy kemény szigorral meg lehet valósitani az igazi fegyelmet, ki kell zárni. Azt kívánom tehát, hogy a fegyelmi büntetések elrendelésénél a tisztékek és a legénységgel szemben a következő elveket tartsák szem előtt: A büntetés ne legyen bosszu, hanem javítóeszköz. Minden hibát csak egy büntetéssel, erkölcsi vagy anyagi büntetéssel kell megbüntetni. A mellett mindig figyelemmel kell lenni a megbüntető személy jellemére, ugyszintén azokra a körülményekre, amelyek a hiba elkövetését előidéztek. Jelentéketlen esetekben, ugyszintén akkor, ha valaki előzőleg még nem volt büntetve, könnyű büntetést kell kimérni. Különös figyelemre van szükség a tiszték megbüntetésénél, tekintettel társadalmi állásukra és katonai tekintélyükre. Kívánom, hogy a verés végre teljesen eltűnjék hadseregemből.

Ezt a napiparancsot az összes csapatoknak és valamennyi parancsnoknak tudomására kell adni. Végrehajtásával hadgyimnizsteremet bízom meg, aki 1902. május 10-ig jelentést fog nekem tenni e parancs végrehajtásáról.

Loubet Kopenhágában. A francia köztársaság enöke Pétervárott 100.000 frankot adományozott jótekonny célokra és a mai napra már *Kopenhágában* törtötte. A *Cassini* torpedócsirkáló ágyuk dörgése és a *Marseillaise* hangja mellett vitte be a kikötőbe *Loubet*. A király, a trónörökös és *Valdemár*, *Herald* és *János* hercegek — mint egy táviratunk jelenti — a hajóra mentek és melegen üdvözölték az enököt. Kis idő múlva *Loubet* és a királyi család tagjai partaszálltak, ahol a testőrségnek egy csapata állott díszőrséget. Az enök és a király ellépett a csapat aoréle előtt, ezután a királyi palotába hajftattak. Elöl ment zárt kocsiban a király és *Loubet* enök, akiket a közönség lelkesen üdvözölte. A következő kocsiiban *Delcassé* francia külügyminiszter ült *Joussearand* francia követtel.

A királyi kastélyban *Loubet* enök tiszteletére adott reggelin *Keresztély* király a következő pohárköszöntőt mondotta:

Enök ur! Végtelen boldog vagyok, hogy szives volt engem és országomat szeretetreméltó látogatásával megtisztelni, és szükségét érzem annak, hogy ezért legőszintébb köszönetemet fejezzem ki önnek. A midőn szivem mélyéből sajnálom, hogy oly rövid idevig marad közöttünk, poharamat enök ur egészségére és szép hazájára, amelynek első és legméltóbb képviselője mindenütt, ürítem.

A király szavai után a zenekar a *Marseillaise*t játszotta. Azután *Loubet* enök ezt válaszolta:

Semmi sem lehetett kellemesebb nekem, mint hogy visszatértem egy országból, amely nekünk fölöttébb drága, egy olyan nemzet tisztelt uralkodóját üdvözölhetem, amely iránt Franciaország csak tiszteletet és rokonszenvet érez. Hálával eltelve a fogadásért, amelyben részesültem, poharamat felséged és az egész királyi család tiszteletére emelem és a vitéz dán nép jólétére ürítem.

Az enök pohárköszöntője után a zenekar a dán himnuszát játszotta. A reggeli után a király *Loubet* enökkel sétakocsizást tett a belvárosban. Délután 1/4 órakor a kikötőbe érkeztek, ahol már vária öket a trónörökös, a királyi hercegek és a fogadás alkalmával jelenvolt méltóságok. A király az enökkel ellépett a díszszárad előtt, ezután *Loubet* elbucszott a király kíséretétől és a király, a trónörökös és a hercegek társaságában, a közönség lelkes ováció között csónakon a *Cassinira* ment, ahol a legmelegben elbucszott a királytól. Kévszel 4 óra után a *Cassini* az erődök és a hadihajók üdvözölő lövései között Észak felé elindult.

Ítélet az Alavantios-pörben. *Belgrádból* táviratozzák: Az Alavantios-pörben ma hozott ítéletet a bíróság. *Strk György* vádlottat tizenötévi súlyos börtönrre, *Eckstein* Ferencet öt évi, könnyű rablánccon töltenő börtönrre, *Werner Pált* és *Samotny* Ferencet könnyű rablánccon töltenő három-háromévi börtönrre, hogy pénzügyért és a sabaki tüzoltóparancsnokot hét-hétévi börtönrre és a többi tüzoltókat öt-ötévi börtönrre ítélte a bíróság.

— BUDAPESTI NAPLO. Május 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

HIREK.

Budapest, május 25.

— **Személyi hírek.** *Cseh* Ervin, horvát-szlavon miniszter ma délután néhány napra Pécsre érkezett. — Főosztályvezető *Gulszky* Hyacinth rektor Művelődési gyűgykezelés végett a budai Szt. Lukács-úrrökre érkezett.

— **A király itthon.** Ő felsége a király ma délután 3 órakor Gödöllőre utazott, ahonnan este 8 órakor fért vissza a fővárosba. A király e hó 27-én, kedden este 8 órakor utazik Bécsbe, ahonnan csak valószínűleg ősszel jön ismét közénk.

— **A sah nem megy el a pápához.** A sahnak állandóan kellemetlenségei vannak európai jártában-keltében. Legutóbbi európai kiruccanása alkalmával a szultánnal támadt egy kis konfliktusa. A két mohamedán a felett a kérdés felett kellemetlenkedett egymással, hogy melyik az előbbvaló prófétája Mohamednek. A kellemetlenkedés persze finoman ment, urali módon. Sok rendbeli staféta-járással a végül kézesékek helyett kiegyezkedtek egy barátságos parolában. Ezután még alig mozdult ki Teheránból a Nap fia, máris új konfliktusról szól a telegramm. A sah nem megy el Rómában a pápához. Nem veszi be a természetbe azokat a ceremóniákat, amelyekkel pedig meg kell barátkoznia annak, aki nemcsak Rómát, hanem pápát is akar látni. A nagypolitikai is beleszól különben abba, hogy elmaradjon az ekzsztikus császár látogatása. A sah nem akar a Vatikán kedvéért semmitéle konfliktust a Quirinálal. Hiába, az a hatalom. Annak van flottája, ágyúja.

— **Az angol gazdák Budapestén.** Ma reggel a Hungária-szálló társalgójában az angol vendégek részt vettek az istentiszteleten, amelyen S. H. Tucker budapesti angol lelkész tartott szónoklatot. Ezután az angol vendégek a kerészeti tanintézetet látogatták meg. Itt *Tormay* Béla földmívelésügyi min. tan. *Angyal* Dezso igazgató és a tanári kar kalauzálta az angolokat. Az intézet megtekintése után gróf Károlyi Sándor fővárosi bírtokára utaztak a vendégek. Este érkeztek vissza a fővárosba az angolok és éjszaka Herkulesfürdőre utaztak.

— **Orgonafelavatás.** A Ferencendiek belvárosi templomában ma reggel avatták fel az új orgonát. A felavatást megelőzőleg *Kiss* Arisztid helyettes házifőnök magyar szent beszédet mondott. *Orszay* Sándor tartományi főnök a ferencendii áldozatok és a nővendékpapok segédletével ezután megálodta az orgonát, amelyen először a Tedeumot játszották.

— **A pusztaszeri Árpád-szobornál.** Szép ünnepet rendez a kis-teleki *Népkör* június 1-én a pusztaszeri Árpád-szobornál. Az ünnepen a *Népkör* vezetése alatt részt vesznek a kis-teleki társaskörök a község egész lakossága és az iskolák összes növendékei, hogy leröjűk hazafias kegyeletük adóját a nagy honalapító emléke iránt. A program szerint a kivonulás reggel nyolc órakor történik, zászlók alatt, zeneszóval, a szobornál eléneklük a himnuszt, aztán *Lengyel* Péter körrelők megnyitó-beszédet mond és leteszi a *Népkör* koszorúját a szobor talpatára; *Nemeskay* Árpád magyar államvasuti hivatalnok szaval utána, *Tolnay* Béla községi jegyző ünnepi beszédet tart, majd *Kenyeres* Benő magyar államvasuti hivatalnok szavalata következik, aztán *Váczy* István tanító beszél, két iskolásgyermek szaval és *Falus* Sándor a gyermekcsereg nevében ünnepélyes esküit tesz, hogy mindnyájan hű fiai lesznek a hazának. Az előnk záróbeszéd és a Szózat eléneklése után az ünnep véget ér; aztán következnek a társasbéd, melyet a község a szabad ég alatt költ el.

— **Irodalmi ünnep Brassóban.** Június elsőjén a Petőfi-Társaság Brassóban ma délután rendez, s ezt a kirándulást a város ünnepi fontosságra emeli. A vendégek fogadására és az ünnep előkészítésére rendezőbizottság alakult, amelynek vezetője *Hiemes* Ferenc polgármester. A főelővadás-ülés programját most állítják össze. A matiné délelőtt tizenegy órakor lesz a redut nagytérben. Este díszelőadás lesz a színházban, ahol előjátékszűk *Bartók* Lajos *Turán* Anna című drámájának harmadik elővadását, *Herczeg* Ferenc *Ocskay* brigádéros-ának első elővadását és *Rákosi* Viktor és *Beöthy* László *Aranyakadémia*-nak hatodik képét. Az ünnep iránt nagy az érdeklődés s kétségtelen is a jelentősége az olyan városban, mint Brassó, ahol a társadalmi élet alakulásában nagy szerepe van a nemzetiségi kérdésnek.

— **Csángók sorsa.** A Vajda-Hunyadra telepített csángó-székely családok szomorú helyzetéről adnak hírt. Kapott mindegyik család tíz-tíz hold földet annak idején, továbbá föltszerelést s legnagyobb részének szép keresete volt a fuvarozásból, melyet az ottani vasgár körül teljesítették. De kiépült a vajda-hunyad-nyalári vasút s fuvarozásuk teljesen megszűnt. Más munkát a gyárnál vagy nem kapnak, vagy nem akarnak vállalni, minek az a szomorú következménye, hogy rohamosan eladósodnak és züllesnek indulnak. Pedig üdvös volna segíteni rajtuk, mert ennek a kis

magyar telepítésnek szép jövője lett volna Vajda-Hunyadon, ahol nagy Hunyadnak magyarjai nyelvüket majdnem teljesen elfelejtették.

— **Herczeg János.** Egy fiatal költő haláláról kell hírt adnunk: *Herczeg* Jánost hosszas szenvedéséből ma megváltotta a halál. Szomorú, busongó lélek volt, tele panaszsal és váddal a világ ellen, amely oly sok egészséges embernek ad vidámságot, életerőt, míg az ő sorsa a lassu hervadás. Költészetét tragédiájának szomorú hangja kísérte végig. Formás, mély érzelmű költeményeiben keserves megadással bucsuzik az élet-től, amely már kora fiatalágának örömeit is elrabolta tőle. Versei nagyrészen e hasábkon jelentek meg s az irodalom barátait szép reménységgel töltötték el az ifjú poéta jövője iránt. De a halál minden reménynek, minden panasznak és szenvedésnek véget vet. *Nagy-Szecsényben*, hol másfélévig szilárdító a kórágony, érte utól végzte nemeslelkű barátunkat. Huszonnégyévesen mutott csak Hereg János, Kaposvárott született s két éve került édesanyjával Nógrádmegyébe. Gyászos keserűséssel van ravatala mellett szerető édesanyja; egyetlen fiát, büszkeségét siratja ez az asszony a halottban. Az elhunyt költő négy évvel ezelőtt adta ki első s egyetlen verskötetét *Magya* címmel, azóta nekünk és a *Hétköz* küldte verseit: sugarait annak a kilobbanó lángnak, amely mégis széppé és ragyogóvá varázsolta Herczeg János rövid életét.

— **Az E. M. K. E. közgyűlése.** Ma délelőtt 11 órakor tartotta az E. M. K. E. XVIII. rendes közgyűlést Kolozsvárott a városbáza közgyűlései nagytérben. Jelen voltak: gróf Beldi Akos főispán, az EMKE elnöke, dr. gróf Kun Géza díszelnök, gróf Teleki Domokos alelnök, továbbá dr. Haller Károly, Pál István báró Feiltsch Artur országgyűlési képviselő, Szvaesina Géza polgármester, Dóza Endre alispán Sándor József országgyűlési képviselő az EMKE alelnöke, Gajzágó Manó főügyész, gróf Teleki László, báró Szegedi Entsch Károly és az erdélyi társadalom több kiváló tagja.

Gróf Beldi Akos elnök a közgyűlést hosszabb beszéddel nyitotta meg. Az EMKE szerencsés pillanatban jött létre — ugymond — és létrejötté küldetéséről. Felsorolja az előnk a lelojót évben beérkezett adományokat és az abból segélyekre adott összegeket. Az egyesület működését és végzett teendőit illetőleg utal a terjedelmes jelentésre. A székelykérdés szerinte az erdélyi rész nemzeti viszonyainak alapja és létele és ezért ezen kérdés megoldására a kormány és a társadalomnak vállvetett erővel egyesülnie kell. Ezért fogadta el az EMKE a jeleni szerepet, hogy a különböző társadalmi erők és tényezők között mintegy a kibékítő és egyesítő legyen. Kegyeletesen megemlékezik az előnk gróf Károlyi Tibornál óhonytárol, akiben az egyesület egyik leglelkesebb védássonnyal veszette el. Megemlékezik az elhunyt kereskedelmiügyi miniszterről, Horánszky Nándorról és Pulusky Ágostorról, kik az EMKE, jennálása óta annak lelkes pártfogói voltak. A tagtársakat üdvözölve, a királyra és az egyesületre isten áldását kérve, a közgyűlést megnyitották nyilváníta. Az előjénzéssel fogadott előnk megnyitott *Benkő* Mihály bankigazgató indítványára egész terjedelmében a jegyzőkönyvhöz csatolják. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvét *Folcs* Reszó kolozsvári tiszti ügyész indítványára felolvastattak tekintik. Az előnk a jelen közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére Boros György, Hory Béla és Velcs Odútt küldötte ki. Ezután a beérkezett üdvözeteket jelentették be. *Sándor* József alelnök előterjeszt és a kötségvétést. Ezt bevezetőleg bejelenti, hogy a közgyűlés alkalmából a legutóbbi pár nap alatt nem kevesebb mint 9 új alapító és 84 új rendes tag lépett be az előnk megnyitójában bejelentett és az évi jelentésben felsorolt új tagokon kívül. A 150,221 korona 41 fillér évi jövedelem felhasználásának előadása és a segélyezések felsorolása után különösen kiterjed az egyesület honi ipari mozgalmára, melyet az EMKE lankadatlanul folytat. A honi iparcikkek után 24,382 korona 75 fillér folyt be, amit székely ipari célokra fordítanak. A székely kérdésben ismerteti az EMKE eddigi akcióit; örömet fejezi ki, hogy a kormány is kezébe vette a nagyfontosságú ügy megoldását. A jelentést mindenekben tudomásul vette a közgyűlés és a kötségvétést elfogadta. *Sándor* József előterjesztése után *Foos* György köszönetet indítványoz az igazgatóválasztmányának. Dr. *Csernátani* Gyula tanfelügyelő indítványát, hogy az egyesület jövőre a személyi és járadékegyek helyett egész évi jövedelmét, amely eddigé is 150,221 korona 41 fillér, első sorban talusi iskolák építésére fordítsa, szintén elfogadta a közgyűlés. A pénztári és számvizsgálói jelentések felolvasása után a közgyűlés egyhangyilag megadta a fölmentvén *Merza* Lajos főpénztárosnak és *Szekula* Akos ellenőrnök.

A jelölőbizottság indítványára a közgyűlés közfelkiáltással újra megválasztotta az igazgató-választmány eddigi tagjait. A jövő évi közgyűlést Alsó-Fejérvármegye főispánjának és Nagy-Enyed város polgármesterének meghívására Nagy-Enyeden tartják meg.

— **Halálóság.** Székesehérvárról jelentik: *Say* Győző altábornagy temetése ma délután öt órakor ment végre nagy katonai pompával. A temetésen jelen volt a helyőrség egész tisztikara *Bihar* altábornaggyal és *Rapprecht* tábornokkal az élén. A gyászszertartást *Városvy* Gyula püspök végezte fényes segédlettel.

— **Petőfi emlékezete.** A szatmári Kőlcsey-kör szép ünnepet rendezett ma Petőfi Sándor emlékeztetének. Emléktáblával jelölte meg azt a házat, ahol a költő 1847-ben lakott amikor Pestről Erdődre rándult jegyesének, *Szendrey* Juliának látogatására. Az ünnepet a delegációsület nyitotta meg. *Mátray* Lajos tanár beszéde után *Tordai-Grail* Erzsébet szavalta el Petőfi több költeményét, majd *Koroda* Pál mondott ünnepi beszédet a Petőfi-társaság nevében. Az emléktáblát dr. *Fechtel* János határos szavakkal adta át a háztulajdonos, *Morvay* János gondjába. Az ünnep után a község kirándult Erdődre, a költő kedvenc tartózkodási helyére.

— **Öngyilkosság a vizsga előtt.** Nyiregyháza-ról jelentik tudósítók: *Kálmán* Emil és *Lányi* Antal, a gimnázium V. osztályának tanuló a vizsgától való félelmekben ma délután a nyiregyházi Sóstó-erdőben öngyilkosságot követek el. Előbb *Kálmán* lötte agyon barátját, aztán magát lötte föbe. Mind a ketten meghaltak.

— **A pesti izraelita hitközség közgyűlése.** A pesti izraelita hitközség ma délelőtt tartotta évi rendes közgyűlését. *Kolner* Zsigmond elnök betegsége következtében dr. *Weinmann* Filöp alelnök elnöklésével. A nagy számban egybegyűjtött tagok között megjelentek *Sándor* Pál, *Weisz* Berthold, *Wolfner* Tivadar, *Vázsonyi* Vilmos országgyűlési képviselők, *Neuberger* Ignác kuriai bíró.

Az előjáróság évi jelentése nem éppen kedvező képet mutat a hitközség jelen anyagi helyzetéről. Ennek oka, hogy a hitközségnek a fővárosból intézett évi segély iránt való kérelme nem jött sikerrel. A hitközségi előjáróság a lelojót évben mintegy 150,000 koronát iordított oktatási 325,000 koronát kórházi és 100,000 koronát jótékony célokra. A hitközség évi bevétele 1,055,711 korona 71 fillér tett ki. 1,073,274 korona 72 fillér kiadással szemben. A mulatkozó 17,563 korona hány ledézésére a közgyűlés a hitközség alapítókéjéből megtelelő összeget iordít. A jövő évi kötségvétést 1,137,000 korona kiadás és 1,095,000 korona bevételeiben állapították meg. A kiadási többlet 42,000 korona. A kötségvétési javaslat tárgyalása előtt lelojót dr. *Schwarz* Gyula hitközségi képviselő. Előadja, hogy az 1895. 42. törvények szerint hazánkban csak egy izraelita vallás-elevezet létezik. Budapest székesfőváros tanácsa mégis két önálló: „izraelita” és „autonóm orthodox izraelita hittelekezet” létezését állapítja meg. Felmutatja a főváros tanácsa részéről 1902. február 28-án kiadott, az 1881-ik évben Budapestén született ismeretlen hadkötelesek névjegyzékét, melyben a vallási rovatot a jelzett megkülönböztetéssel állították ki. Indítványozza, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézzen a közgyűlés feltorjesztést az iránt, hogy utasítsa a főváros tanácsát, hogy jödvében a vallási rovatot e törvénynek megfelelően töltse ki. A közgyűlés az indítványt elfogadta. Végül a választmányba beválasztották új tagul *Birnbaum* Imrét.

— **Martinique pusztulása.** Amerikából újabb híreket kaptunk a szerencsétlenül járt Martinique szigetéről. Egy new-yorki távirat szerint a Mont Peléen új kráter nyílt meg. A vulkán újra kitört s már több emberéletet löt áldozata. A Grande Rivière kerületet tízes látványom választja el a sziget többi részétől. Az elvágott lakosság sorsáról semmi sem halatszik. Csütörtök éjjel Martinique-tól száz mérföldnyi távolságban óriási fényt láttak föl: villanni: újabb katasztrófától tartanak. A *Newyork Herald* hajózára még ötven mérföld távolságban is sűrű hamuesik. A rettenetes katasztrófáról, úgy látszik, még csak ezután fogjuk megtudni a valóságot.

A berlini *Localanzeiger* tudósítja egy vitorlás bárkán megküldöztetett St.-Pierre elpusztult kikötőjét s aztán rövid időre patra is szállt. A tudósító tagnap küldött távirati jelentést utjáról. Elmondja, hogy St.-Pierreben a hullák még mindig eltakarítatlanul fekszenek. A levegő büzös és lehetetlen a városban élőlénynek megmaradnia. A sziget kormányzóságának intézkedésére a tüzhányó körül több jóvas oirkál, akik a készülő kitorréséket jelzik. A házak romjai még mindig füstölögnek. Az utcákon heverő holtestek nem szesenedtek meg, mint az az első jelentések hírlí adták. A holtestek leg-többje arccal lefelé borulva fekszik a földön. A katasztrófa pillanatában a kétségbeesett emberek kezükkel fedték el arcukat, hogy a gyilkos gázok meg ne lötssák őket. S így haltak meg majdnem valamennyien. Minthogy még mindig újabb kitorrésről lehet tartani, a St.-Pierrebe rendelt katonaságot visszahívták. Halotti csend van az egész városban, ameyét csak a vulkán kráteréből előtörő dörgések szakítanak meg. A tüzhányóból rövid időközben óriási üsttelleg száll a magasba, lassanként szétszórlik és finom hamuesik alakjában hull a földre. Nem felel meg a valóságnak az a korábbi jelentés, hogy hateraz holtestek temettek el. Ahol a holtesteket elégették, csak néhány száz ember csontjai hevernek egy nagy halomban. Az sem igaz, hogy a holtesteket eborította a hamu. A láva nem hatott a városig. Csak a tüzhányó lábánál található nagyobb látványom.

— **A Duna halottja.** Ma reggel egy fiatalember az öszeközöld vasuti hídról a Dunába ugrott és elmerült a hullámokban. Semmi olyan tárgyat nem ha-

gyott maga után, amelyből személyazonosságát meg lehetett volna állapítani.

— Öngyilkos államvasuti feltgyelő. *Holl Ernő* Államvasuti igazgatóságí teüglyelő tegnap *Lussin* Pálcolóban íbelötte magát és rögtön meghalt. Teme-tése általános részvét mellett ma ment végbe. Az öngyilkos levelet intézett közvetlen főnökéhez, *Csatary* Frigyeshez s bejelentette, hogy gyógyíthatatlan be-tetegsége miatt öngyilkos lesz. Rögtön sürgönyöztek a lussimpiccolói hatóságoknak, de a távirat már későn érkezett. Az öngyilkos özvegye és két árva gyer-moszja.

— Az állatkertről. Az állat- és növénylani tár-saság ma délelőtt tartotta meg rendes évi közgyü-lését az állatkertben. *Gelléri Szabó János* elnök akadá-lyozva volt a megjelenésben s az elnöki tisztelet dr. *Balogh* Sándor alelnök töltötte be. Az igazgatóságot *Serák* Károly igazgató és *Kajka* Ede helyettes igazgató kép-víselte. A társaság ezuttal *Gelléri Szabó János* állat-kereti elnökségének negyedszázados éviördulóját ün-nepelte. Az igazgató-választmány üdvözlő dísziratot készített az ünnepeltnek, amelynek lényét és jelentő-ségét emelte az, hogy *József főherceg*, mint védő alá-írásával ellátta. A közgyűlés *Balogh* Sándor alelnök vezetésével *Mattyus* Arisztid, *Medrey* Zsigmond és *Serák* Károly igazgató személyében bizottságot küld ki, amely a dísziratot az ünnepeltnek magánlakásán átnyújtotta. *Ilek* Vince plébános elnöklésével foly-tatták a közgyűlést és az évi jelentést terjeszt-tették elő. E szerint az állatkert megérte im-már 37-ik évét. Fennáll életerősen, fokozatosan fejlődve. Kállay Bertalan igazgató-választmányi tag megírta az állatkert harmincesztendő történetét. Az állatkert részére adakozók közt legelső helyen emlé-kszik meg a jelentés a királyról, aki az állatkertnek több értékes állatajándékot adott. A közgyűlés a jelentést és a zárószókat tudomásul vette és a díjmentvényt megadta. *Dezsényi József*, *Hauszmann* Ferenc, *Huszár* Adolf és *Medrey* Zsigmond köz-elkiáltással újra igazgató-választmányi tagokul meg-választatták. Számvizsgálók lettek: *Kovács* Nagy Lajos, *Tóth* Árpád és *Lamboy* József. Végezetül a városnak szavazott a közgyűlés köszönetet és *Ilek* Vince plébános indítványára *Serák* Károly igazgató-nak, azért a fáradhatatlan ügybuzgalomért, amelylyel az állatkertet igazgatja és amelynek ez az intézmény állandulását köszöni.

— Az Országos eselődsegély-pénztár jelentése. Az *Országos Gazdasági Munkás- és Cseléd-segélypénztár* központi igazgatósága, amelynek élén mint elnök gróf *Keglevich* Gábor áll, kiadta fenállásának első évről a kimutatást. A beszámoló adatai már is arról tanus-kodnak, hogy a fiatal intézmény gyors virágzásnak indult és szépen teljesíti üdvös hivatását. Az 1900. XVI. törvényeik alapján szervezett segélypénztár 1901. január elsajén kezdte meg működését azzal a humánus céllal, hogy a földműves népnek nyugdíjat, halálesetre és agkkorra segélyeket biztosítson. Mind-járt kezdetben egész sereg alapítványal siettek egyes birtokosok, továbbá törvényhatóságok, község-ek és pénzintézetek a segélypénztár támogatására ugy alapítványokkal, mint cselédek nyugdíjbiztosítá-sával, a király pedig maga *hateszer koronás* alapítvány-al segítette. A múlt évben összesen 129.698 korona bevétele volt a pénztárnak 1003 alapítól. A fagok szép számban jelentkeznek, s 12.442 tag után a bevétel 82.631 korona 56 fillér volt. A föntemlített törvény-ekik alapján 256.860 gazdasági cseléd után 308.220 koronát fizettek be a pénztár javára. A bevételek kö-zübt első helyen szerepel *százszor* korona állami hozzá-járulás. A gyűmölcsözőleg elhelyezett tőkék 9511 ko-ronát kamatoztak. A múlt évben 747 balesetet jelen-tek be s a segélyezés 38.270 koronát tett ki. A mér-legszámbe szerint a pénztár 1901. december 31-ikén 672.422 koronával rendelkezett.

— Szijjágín gyilkosa. Röviden megírjuk már egy távirat alapján, hogy Szijjágín miniszter gyilkosát, *Balmasevet* kivégezték. *Szent-Pétervárról* jelentik most, hogy *Balmasevnek*, Szijjágín gyilkosának kivégzése a schlösselburgi vár falai között ment végbe. Az aktusnál, amelyet a városi hóhér hajtott végre, csak kisszámú katonai közönség volt jelen. A gyilkos teljes idelem nélkül lépett az akasztófa alá. Utolsó szavai ezek voltak:

— Szívesen halok meg! Megtettem a kötele-ségemet!

A merénylő még egészen fiatal ember volt; 1881-ben született *Pineda* községben, *Archangelszk* kormányzóságban s így mindössze huszonegy éves volt. Arra a kérdésre, hogy nem óhát-e kegyelemért fordulni a cárhoz, visszautasító választ adott. E miatt anyja, aki *Szent-Pétervárra* sietett, hogy fát még egy-szer láthassa, nyújtotta át a cárnak a kegyelmi kér-vényt, a cár azonban elvetette a kérvényt. A hadi-törvényeszk ítéletét *Wladimir* nagyhercegnek, *Szent-Pétervár* katonai parancsnokának kellett volna alá-írnia, de a nagyherceg, hogy ezt elkerülje, negyven-

nyolc órára elutazott *Szent-Pétervárról* s helyette *Rehbinder* tábornok írta alá az ítéletet.

— A gondviselés. Isteni csodával menekült meg *Bécsben* egy ocesemő s legremesebb haláltól. Az ocséről ezt jelentik. Ma délben egy tizenöt éves ce-lédleány, *Horn* Cecilia leugrott egy bérház harmadik emeletéről az udvarba. A cseléd magával rántotta gazdáának tizenégy hónapos gyermekét is aki azon-ban szerencsésen bántára esett és így csak jelentéktelen sérüléseket szenvedett. A cselédet a kórházba szállították, hol kihallgatása alkalmával először rossz báná-smódról panaszkodott, később kitűnt, hogy lopott és a büntetéstől való félelmében követte el az öngyilkos-ságot és bosszúból magával rántotta a gazdája gyer-mekét is.

— Cigányzene a Telefon Hirmondóban. Ma esti cigányzene közvettesével kellemes szórakozást nyújt előzető-inek a *Telefon Hirmondó*. *Nyolc* *Grákor* megszólal a *Hirmondó-riadójele* s ki sem mozdulva otthonról, pompás cigánymuzsi-kát hallhatnak az abbonsok egészen 11 óráig. E zenétvitel azonban megszaktatás szenved 8 óra 15 perckor, mikor a külföldi tözsedzárlatok olvasztaja fel a beszélőjség és fél 10—10 óráig, midőn az est folyamán érkezett legújabb hírek felolvassza van napirenden.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Vígsház. A Vígsházban ma két elő-adás volt. Délután előadiák *Kuruc Főja Dávidot*. Fényes Samu történeti színművét. A felvonások végén sokszor kitapsolták a szereplőket, különösen *Horvati* Herminét, aki betegsége után ezuttal játszott először. Este az *X. asszony* hamarosan népszerűvé lett kaland-ján fényesen mulatott a közönség, amely egészen megtöltötte a nézőteret.

** Vizsgálati előadás. *Rákosi* Szidi színészisko-lájának ma délután vizsgálati előadása volt a Magyar Színházban. A színésznövendéke a *Magdolna*, *Stuart* Mária és a *Vereshaju* egy-egy felvonásában mutatták be haladásukat. Amit produkáltak, az intézet vezeté-sében nyilvánul meg, a tanárok és tanárnők módszeret dicséri. *Rákosi* Szidi asszonnyal a siker e részében *Dokor* József és *Szabados* Béla osztoznak, a mai vizsgán az ő növendékeik szerepeltek. A vizs-gázók között van néhány figyelemreméltó tehetség, *Baltai* Emma, *Balogh* Henrik, *Káti* Ilona, *Torma* Zsigmond, *Csapó* Olga, *Máthé* Irén, *Marton* Mihály és mások. A közönség szeretettel tapsolt a szép remé-nyekkel telt fiatalágnak.

** Blaha Lujza bucsufellépése. *Blaha* Lujza asszony nyári szabadságát, melyet *A régi szerető* be-mutatója miatt halasztott el, a jövő héten kezdi meg s ezt megelőzőleg még egyszer eljátszsa kedden. A régi szeretőben *Major* *Borcsa* szerepét. Az *Ádám és Éva* 25-ik előadása e miatt nem kedden, hanem esüt-tőrkön lesz a Népszínházban. A hét többi napjaira kitűzött darabok változatlanul maradnak a műsoron.

** Leány növendékek estje. Sikertől estét ren-deztek ma dr. *Málnai* Mihályné leánynevelő-intézeté-nek növendékei. Aikalmi prologussal kezdődött a szép műsor, majd *Louis* Iracica tanárnő rendezésével egy kis iracica darabot, utána egy német egyveleget adtak elő a növendékek. *Váradi-Poldini* vig operá-jával, a *Hampupókével* fejeződött be a változatos mű-sor. Az intézet növendékei valamenyien ügyesen játszották szerepeiket s rászólgáltak az elismerő tapsra, amelyből a díszes közönség az intézet vezetőinek méltán jutottat. A szereplők között *Goldsmid* Erna bájos ídeséggel személyesített egy tündért. *Hirsch* Élla kedves volt egy galamb szerepében. A prologot *Follák* Margit szép hatással mondta el.

** Vendégszerzés. A kolozsvári színházban nagy sikerrel vendégszerelt három estén *Fedák* Sári. Tegnap *A három pár cipő* Léniét játszotta nagy tetszés mellett. A vendégművész mellett kiváló erőssége volt az előadásnak *Benyessi* Margit, aki az énekesnőt játszotta. Ezuttal is bizonyosságát adta, hogy méltán kedveltje a kolozsvári közönségnek, amely minden föllépésekor elhalmozza tetszése jeleivel a jeles fiatal művésznőt, akinek szép hangja, kitűnő énektudása és játkébeli képességei minden szerepé-ben jelentős sikert szereznek.

** A Népszínház khnái újdonsága *Kin-Fu* címen kerül szombaton bemutatásra a Jules Verne *Egy khinai viszontagságai* *Khinbana* című regénye után készült látványosság, melynek bemutató-előadása pre-miére-bérlen kívül lesz; a bérlok számára azonban a lejelőt premiére-bérlében élvezeti jegyeket az elő-vételi pénztár szerdán délig tartja lenni, e napon tul az összes jegyek eladásra kerülnek. A darab színes plakátja, amelyet az egyik szerző, *Márkus* Géza raj-zolt, ma került a hirdetőoszlopokra.

** Műsorváltozás a Magyar Színházban. A Magyar Színház műsora keddtől kezdődőleg a követ-kezőképpen változik. Kedden: *Fifin* (*Fedák* Sári föllép-tével), szerdán: *Henkules munkái*, csütörtökön délután: *Rákosi* színésziskola vizsgálati előadása, este: *Lotti* ze-vedesei (*Fedák* Sári föllépével); pénteken: *Vestasszék* (*Fedák* Sári föllépével), szombaton: *Magdolna*, vasár-nap: *Magdolna*.

** Vidéki színművet. *Aradról* írják nekünk: *Zilah* Gyula az aradi *Nemzeti Színház* igazgatója leg-közelebb eredeti újdonságot mutat be. A színház sze-mélyezte ugyanis most készűl *Hódy* és *Barthos*, e két jönevű szerző eredeti vigjátékára, a *Kilencedikre*. Ezzel párhuzamosan folynak *Stöger* Aladár és *Szaba-dos* Béla enekes bohózatának. A *köklernek* a próbái. A társulat már csak rövid ideig játszik a téli szín-házban, mert *Zilah* igazgató folyó hó 31-ikén szán-dékozik a nyári színtér megnyitni. Első előadásul *Herceg* Ferenc regényes színművét, a *Balaton* regét tűzje ki. A társulat főerősége *Zilah* Gyula és *Zilah*né-Singhoffor Vilma. Minden eddigi föllépésük alkalmával a közönség melegen ünnepelte őket. A közönség egyáltalán nagyon kedveli az új társulatot, melynek kiválóbb tagjai: *Gazdy* Aranka, *Haller* Irma, *Répássy* Gusztó, *Karácsonyi* Mariska, *Shabó* Irma, *P. Lukács* Juliska, *Bejocz* György, *Békéssy* Gyula, *Békés* Gyula, *Csiky* László, *Polgár* Sándor, *Sarkadi* Aladár, *Terney* Lajos és B. Szabó József.

Nyitlter.

Szolyva-Hársfalva
MAGYAR GLEICHENBERG.
(Bereg-megyeben, vsuti állomás.)
Gyógyeszközök hidegvigyógyintézet, vasas és égvényes svanyviz és fürdők, sós és fenyőbűlézési intézet, villany-massage. Alóról fürdőorvos. Gyógyesztár. Kitiñoi útllás és takas. Mérésélt árak. Idény május12—októberig. Prospektussal és egyéb fölvilágosításal szívesen szolgal a fürdőigazgatóság.

Dr. FABINYI J.
specialista — volt kórházi szakorvos.
rendel neml betegségek ellen
délőlit 9—3-ig, este 6—8-ig.
Budapesten, Erzsébet-kört 12. fölemelet.

A Fővárosi takarékpénztár m. szövetkezet
Kerespetűnt 40. sz.
Kölcsönt nyujt kereskedőknek, iparosoknak stb. 3—6 havi tőke-törlesztés vagy heti törlesztés alapján. Érték-papírosta, állami vagy városi követélesek engedményezésére. Kereskedőknek türe-hitel.

Az e rovat alatt közlöttemek nem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

MŰVÉSNET.

□ **A turini iparművészeti kiállítás.** *A magyar iparművészeti társulat* szombateste választmányi ülést tartott *Ráth* György elnöklésével. Az elnök bejelen-tette, hogy egészségi állapota nem engedte, hogy a társulatot a turini kiállítás megnyitáson személyesen képviselje s a közoktatásügyi miniszterrel egyetértően *Radics* Jenőt, az iparművészeti muzeum igazgatóját kérte föl, hogy a társulatot képviselje.

Radics Jenő miniszteri tanácsos erre beszámolt turini küldetéséről. Hangsúlyozta, hogy Turinban nagy rokonszenvvel találkozt. Eismerte, hogy a magyar csoport, bár a nyugoti művészet befolyása nyilvánul benne, mégis sajátos nemzeti jellegű bir és a kül-földivel az összehasonlítást bátran kiállhatja. A zsűri szervezése folyamatosan van és biztós, hogy benne Magyarország is képviselve lesz. Ujaról megiette jelentését *Wlassics* Gyula kultuszminisz-ternek is, aki dr. *Sanby* gróthoz, a kiállítás elnö-kéhez köszönet-sürgönyt nemeszettel amelyre a válasz az ímént érkezett meg. Ebben a válaszában a gróf őt nevezte meg, mint a kiállítás rendezőjét. Nehegy ez lélekreítésre okot ad-on, indítatva őri magát, hogy ezt az elismerést azokra hárítsa, akik vele együtt a kiállítás sikerében közreműkötték. E ső sorban elis-merés illeti a kormányt azért az iparművészeti Társulat vezetőit, a kiállítási bizottságot, főleg azonban a helyszíni rendezőt. *Horti* Pál tanárt és azokat a kiállítókat, akik nemes áldozatkészséggel a sikerhez szintén nem kis mértékben járultak hozzá. Indítvá-nyára a választmány *Horti* Pálnak, Róth Miksa üveg-festőknek és *Scholtz* Róbert szobalestőnek köszönetet szavaz. Az elnök köszönetet mond *Radics* Jenő miniszteri tanácsosnak a képviselőért és szakszerű beszámolóért.

□ **Pályázat iskeli képekre.** A közoktatásügyi minisztérium folytatja megkezdett kitiñoi akcióját s újabb pályázatot hirdet tiz történelemi festményre, amelynek színes sokszorosítását az elemi népiskolák megvedik, üdők és hatodik osztályában a történeti és művészi érzék fejlesztésére és a hazafias érzések ébrentartására akarják kilüggesztetni.

A pályázat öltételei a következők: 1. pályázat-ban csak magyar ábraműgárok vehetnek részt. A tiz festmény tárgya: 1. *Árpád* pajzsmelésé. 2. *Szent* *László* megszabadítja a fogoly leányt. 3. *IV. Béla* és a tatárjárás. 4. *Lovagjatek* Nagy *Lajos* király udva-rán, vagy Nagy *Lajos* bevonulása *Nápolyba*. 5. *Hu-nyadi* *János* megvéd. *Nándorfehérvárt*. 6. *Mátyás* király *Gömörben*. 7. *Mátyás* király *Bécsben*. 8. *Má-tyas* király könyvtárában, tudósaival, vagy *Mátyás* király lakoma után halgatja a hegedősök éne-két. 9. *Perényi* ötemetett a mohácsi esata ha-jottait, vagy *II. Lajos* holttestének megtalálása. 10. *Martinuzzi* és az erdélyi fejedelemség megalapítása. A

Művészi megoldás följelöltéi: a könnyű áttekinthetőség, a színekben a világosság, a tulzástól ment, egyszerű csoportosítása. Egy-egy festmény tiszteletidja kétezer korona. A szükséges történeti utbaigazítást a kultuszminisztérium VI/a. ügyosztályában dr. Marczali Henrik egyetemi tanár adja meg. A pályaműveket 1902. december 31-én déli tízenként óráig az illóí-úti Iparművészeti Múzeumba kell beküldeni.

A pályázati hirdetés befejezésében a kultuszminisztérium a magyar festők iránt való teljes bizalomnak annak a reményének ad kifejezést, hogy a pályázatban, amely a fejlődő nemzedékeknek nemzeti és művészeti szellemben való nevelését kívánja, a nagyobb hatáskörrel előmozdítani, egész tudásukkal és az eszmé iránt való őszintén hazafias lelkesedéssel fognak résztvenni.

Külföldi magyar művész. Kiss György szobrászt a pápa a Pro ecclesia et Pontifice érdemrenddel tüntette ki.

EGYESÜLETEK.

(Az Országos Nőképző Egyesület) ma délelőtt 11 órakor tartotta rendes évi közgyűlést az egyesület tanintézetének disztribúcióját gróf Teleki Sándornak elnöklete alatt. Gróf Teleki Sándornak elnöki megnyilvánulásában vázolta a nőképző egyesület múlt évi sikeres működését. Utána Rudnay Józsefné mondott magvas tartalomú emlékbeszédet Janisch Józsefné, az intézet elhunyt igazgatójének emléke előtt. Emelk Gusztafné ismertette azután a Wallacis-kollegium első évi működését s eredményét. Az igazgatóválasztmány évi működéséről szóló jelentést, melyet Szegedi Gyuláné Szalai Erzsébet olvasott fel, a közgyűlés tudomásul vette. Végül megválasztották újra az egész tisztikart. A választmányi tagokra beadott szavazatok eredményét a legközelebbi választmányi ülésen hirdetik ki. Megválasztották ellenőrző: Darázs Albertné s azután gróf Teleki Sándornak rövid beszéd kíséretében berekesztette a közgyűlést.

(Az országos tornaegyesület) a jövő hónap 12-én tartja meg közgyűlést, amelynek iórtárgyát a vezető embereknek újabb három évre való megválasztása képezi. A harmas kandidációs rendszere mellett minden állásra három jelölt lesz. A választási küzdelem különösen az előki állás körül forog. Az előkésre három jelölt van: Beöthy Zsolt, Horváth Károly és Vámosy Mihály. A tagokhoz beküldött szavazólapokat június 10-ig kell visszazárni.

SPORT.

*. Football. A csömöri-úti pályán szép számú közönség előtt mérkőzött a Magyar Úszó-Egyesület a bécsi választott csapatával. Ami az összevágást illeti nem volt a legszerencsésebb, mivel a magyarok minden nagyobb bécsei ellenélkül 7:0-ra verék meg a szomszédokat. A bécseite a két félidő alatt alig-alig bírták a magyar területre áttörni, míg a MUE. nyugodtan és biztos tempóval lövöldözte be a goalokat, számszerint 5-öt az első s 2-t a második félidőben. Már már azt hittük, hogy a dánoktól kapott 11 goalt a bécseitek visszaadják, de hát csak kvóta-arányban részesítették őket benne, ezzel az így is szép eredményre zárva be az ideai labdarugó-idényt.

A Margitszigeti pályán a **Műgyógyászati Football-Club** és a **Magyar Testgyakorlók Köre** között lejött mérkőzésben a M. T. K. fiait csapata nem várt győzelmet aratott a műgyógyemiekben. A második félidő elején 2:1 goal arányban állt a játék, a testgyakorlók ekkor goaljuk elé állnak s a M. F. C. hiába rug a kapuba, de goalt elérni nem tudott.

*. Kerékpárverseny. Nagy érdeklődés mellett folyt le az **Olympia sport-egylet** kerékpárversenye, a millenniumi versenypályán. Az eredmény a következő:

I. **Vadász-verseny** (1000 méter). 1. Gyulay (Vándorkedv K. K.), 2. Simó (M. U. E.)

II. **Budapesti senior bajnokság** (1500 méter). 1. Toskovitz (Vándorkedv K. K.), 2. Ruhland (Csillag K. K.)

III. **Főverseny** (1000 m.). 1. Behary (M. U. E.), 2. Frisch (Főv. K. E.) 3. Papp Gyula (Bécs.)

V. **Kézlők versenye** (1000 m.) 1. Fuchs (Edison E.)

V. **Májusi handicap** (1000 m.). 1. Simó (M. U. E.) 2. Papp Gyula (Bécs.)

VI. **25 kilométeres verseny** (motorvezetéssel). 1. Genger Ferenc. idő 31 perc 49 mp. (országos rekord). 2. Papp. 3. Gyulay.

*. Ügetőversenyek. Ma vette kezdetét a műkocsosok által rendezett háromnapos ügetőverseny a Városligetben. A megszokott keretben folyt le az első nap programja, melynek eredménye a következő:

1. **Nyeretlen hároméves verseny.** Első a Wienerwaldi ménes **Adebar-j** (Nelson), második Gonosz, harmadik Phryne. Futottak még: Lidi H. Holnap igen, Vera és Skaal. Feltartva nyerve. Tot. 10:12.

2. **Heat verseny.** (Kettő a háromból.) Első a Wienerwaldi ménes **Miss Jnna B.** (Nelson), második Girardi, harmadik Pompás A., utolsó Lumpaci. mely könnyen nyert, de porozkálás miatt diszkvalifikálattott. Totalizátor: 10:21.

3. **Hároméves tenyészverseny.** Első **Hausler L. Landhullanne** (Brown), második Prinz Robinson, har-

madik Adebar, azután Lidi H. és Cyrano. Biztosan nyerve. Totalizátor: 10:14.

4. **Heat verseny.** (Kettő a háromból.) Első a Wienerwaldi ménes **Miss Jnna B.** (Nelson), második Girardi, harmadik Lumpaci. Biztosan nyerve. Totalizátor: 10:16.

5. **Urkocsisok versenye.** Első báró Sennyei István **Localja** (gróf Károlyi László), második Fanny Browne, harmadik K. Kate M., utolsó Schwarzer Käfer. Totalizátor: 10:27.

6. **Belyűdi verseny.** Első a Wienerwaldi ménes **Pompás A.**-ja (Kallista), második Pepi H., harmadik Schwarzer Käfer. Azután Bianka. Biztosan nyerve. Totalizátor: 10:59.

7. **Nemzetközi kettős.** Első báró Sennyei Géza **Való-Pistaja** (tulajdonos) második Parquoi (Lady Like), harmadik Dongó A. (Tózó). Igen könnyen nyerve. Totalizátor: 10:15.

Bécsi lóversenyek.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, május 26.

A bécsi versenyek mai programjának főszáma a **Cambuscan** verseny volt. Nesze indult a versenyben és igen könnyen meg is nyerte, amú jó világot vet Hazafira, s annak a derbyben való esélyére. A nyertelenek versenyében végre anyai haszitalan kísérlet után Dynamit letette maidenségét, de ezáltal nem is volt mit megvernie. Értékes volt még Pompás győzelme a kétévesek versenyében, mert a legnagyobb sulyt könnyen hozta át a célkarikán.

A részletes eredmény a következő:

I. **Nyeretlenek versenye.** Díj 2000 korona. Távoiság 1800 méter. Gróf Pestetich T. **Dynamitja** (Barker) első. Szemere M. Luxardoja (Bonta) második, báró Üchtritz Zs. Kranachja (Tara) harmadik, azután Silvio. Totalizátor: 10:46. Helyrefogadások: I. 50:82. II. 50:65.

II. **Kétévesek eladőversenye.** Díj 2000 korona. Távoiság 900 méter. Ij. **Dávid Reineclandeje** (Bonta) első, Herzog M. Klaraja (Baines) második, gróf Pestetich T. **Crüceus** (Holmes) harmadik. Azután Quo vadis, Testa, Lady Hinton, Döntő, Mohamed, Giosse, Rozmaring. Totalizátor: 10:34. Helyrefogadások: I. 50:76. II. 50:180. III. 50:101.

III. **Cambuscan versenye.** Díj 6000 korona. Távoiság 2800 méter. Blaskovich E. **Neszeje** (Van Dusen) első, báró Springer G. Paillardja (Michaels) második, gróf Teleki L. Babérja (Slack) harmadik, azután Hans Heiling, Patron. Totalizátor: 10:15. Helyrefogadások: I. 50:56. II. 50:78.

IV. **Eladók handiapje.** Díj 2000 korona. Távoiság 1000 méter. Silberer V. **Grinsinger** (Holmes) első, Mr. Redgrye Maszraganja (Martinkovics) második, Dreher A. **Productja** (Cleminson) harmadik, azután Maestro Ne engedj, Biztos, Praterster, Pötörke, Anisette II, Vengeance. Totalizátor: 10:84. Helyrefogadások: I. 50:132. II. 50:417. III. 50:233.

V. **Kétévesek versenye.** Díj 3000 korona. Távoiság 1000 méter. Gróf Andrassy G. **Pompás** (Adams) első, Dréher A. **Tatooja** (Cleminson) második, báró Springer G. **Morej-e** (Michaels) harmadik, azután Bonanza, Migonca. Totalizátor: 10:18. Helyrefogadások: I. 50:68. II. 50:152.

VI. **Eladók versenye.** Díj 2000 korona. Távoiság 1600 méter. Gróf Esterházy B. **Bakonya** (Bonta) első, Blaskovich E. **Channaekja** (Van Dusen) második, Mr. White Ivorja (Maino) harmadik. Azután Marodeur, Sardon. Totalizátor: 10:33. Helyrefogadások: I. 50:82. II. 50:80.

VII. **Eladók gátversenye.** (Handikap.) Díj 3000 korona. Távoiság 2400 méter. Gróf Oborinsky Fr. **száz. Allegroja** (Fejes) első, dr. Haber L. **Bakatoria** (Sinn) második. Mravik P. Anitaja (Mahán) harmadik, azután Puritaner, Sherman, Generalistábler. Totalizátor: 10:43. Helyrefogadások: I. 50:109. II. 50:72.

TÁVIRATOK.

New-York, május 24. **(Terményfőződe.)** (Zárlat.) **Gyapot:** New Yorkban helyben 9.9/16 (9.9/16). Májusra 9.22 (9.14). **Augusztusra** 9.70 (9.59). **New-Orleansban** helyben 9.9/16 (9.9/16). — **Petroleum:** Stand white New-Yorkban 7.40 (7.40). Stand white Philadelphianban 7.35 (7.35). **Rafined in Cases** 8.50 (8.50). **Credit Balances at Oil City** 1.20 (1.20). — **Zsír:** Western steam 10.55 (10.55). **Rohe** és **Brothers** 10.80 (10.80). — **Tengeri irányzata állandó.** — Májusra 71.— (70.9/16). **Juliusra** 66.7/16 (67.—). — **Szept-re** 64.9/16 (65.—). **Busa** irányzata szilárd. — Fiosz ószi helyben 88.9/16 (88.9/16). Májusra 79.9/16 (79.9/16). **Juliusra** 79.— (79.9/16). **Szept-re** 77.9/16 (77.9/16). **Dec-re** 79.9/16 (79.9/16). **Gabona** szállítási díja Liverpoolba 1.9/16 (1.9/16). — **Káv:** iair Rio T. sz. 5.9/16 (5.9/16). Májusra 4.95 (5.—). **Augusztusra** 5.15 (5.20). — **Liszt:** Spring Wheat clears 2.95 (2.95). — **Cukor:** 2.9/16 (2.9/16). — **On:** 29.10 (29.10). — **Rés:** 12.55—12.65.— (12.55—12.65). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, május 24. **(Terményfőződe.)** (Zárlat.) **Busa** irányzata szilárd. — Májusra 73.9/16 (73.9/16). — **Juliusra** 73.9/16 (73.9/16). — **Tengeri irányzata szilárd.** — **Szept-re** 60.9/16 (59.9/16). — **Zsír:** Májusra 10.17 (10.15). — **Juliusra** 10.17 (10.15). — **Szalonna short clear** 10.25 (10.25). — **Sertészsír:** Májusra 17.— (16.95). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÖZGAZDASÁG.

Az Anker élet- és járadékbiztosító-társaságnál (Magyarországi vezérképviselőség: Budapest, VI., Deák-tér „Anker-udvar”) 1902. április havában benyújtottak 770 ajánlatot 4,700,980 korona biztosítási összegre és kiállítottak 719 kötvényt 4,142,001 korona összegre. A január-április havai időszak alatt benyújtottak 3453 ajánlatot 18,577,181 koronára és kiállítottak 3160 kötvényt 16,291,122 koronára. **Károk** és esedékessé vált elérési biztosítások folytán eddig 286,000,000 kor. fizettetett ki. — A haláleseti biztosításoknál az A osztálykeret szerint a nyerevényosztalék az elmúlt évben az évi díj 25%-át tette. A vegyes- és takarékpénztári biztosításnál a B osztálykeret szerint az egyes biztosítások iennállása óta befizetett összes díjak 30%-a, tehát fokozatosan emelkedőleg az egyes évi díjak 9, 12, 15, 18, 21, 24%-a fizettetett ki nyerevény-osztalék gyanánt készpénzben. A társaság vagyona 1901. december 31-ikén 145 millió korona. Biztosítási állománya 511 millió korona.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

V. M. Zilah. Nem titkos tanácsos. Hanem főrendiházi tag. Címe: méltóságos. Hivatalában mindig fogad, amikor Budapesten van. Ezt pedig Németh Imre máv. elnöki titkártól tudhatja meg, Andrassy ut. 75. szám alatt.

V. M. Abony. A főgimnázium igazgatóságához kell folyamodni. Közvetlenül a beiratkozás után. Mellékelendő a születési, tanulmányi és szegénységi bizonyítványok.

R. E. Berzevicze. Az esetről már megemlékeztünk, értesítését ezért nem használtuk fel.

Veszprém. Egyszerre nem fogják a fizetések szabályozni. Az csak vakárma volt, amelyet egyes újságok hoztak.

K. J. 1001. Méltóztassék az orsz. nőipariszkola igazgatóságához Jördulni (VIII., Szentkirályi-utca), ott megmondják.

Csillag. Aki valamely ügyben nem szakított, az mind lakás. Magyarosan így is kell írni ezt a szót.

Darányi-testvérek. Háromhavi felmondással bármikor előbocsátható.

Sorsjegyek.

K. J. Pásztor, 669—66. sz. Józsv sorsjegye négy koronát nyert.

T. I. Pápa. — **N. Gy. Nyitra.** — **Cs. A. Nyék-ládháza.** — **Osuz.** — **H. L. Huszt.** — **K. K. B.-Csaba.** — **T. Zs.** — **T. Ph. Felegregy.** — **F. A.** — **K. F.** — **Tataházi előfizető.** — **Th. Z. Budapest.** — **Gy. E. Koltasvár.** — **N. J.** — **Lévai előfizető.** — **Dr. L. J. Budapest.** — **B. Zs. Alberti-Ira.** — **M. Gy.** — **Ujhelyi előfizető.** — **H. és T.** — **K. Gy. Maraballa.** Sorsjegyek nem nyertek.

Szalai és Társa bank és váltóüzlete
a m. kir. szab. osztályszerszámok felállítására
Budapest, VII., Erzsébet-körút 12.
Vesz és elad sorsjegyeket, értékpapírokat és álam-papírokat a napi áron, elad sorsjegyeket részlet-fizetésre, ellenőrzi a sorsjegyek huzásait, beváltja a kisorsolt sorsjegyeket és az esedékes szelvényeket. — **Pénztárcsint** nyújt mindennemű sorsjegyekre és értékpapírokra.

Napirend.

Naptár: Hétfő, május 26. — Római katolikus: Nar. Fülöp. — Protestans: Béda. — Görög-orosz: (május 13.) Glórcia. — Zsidó: Ijar 19. — Nap. két: 3 óra 55 percek. — Nyusztok: 7 óra 26 percek. — Hold két: 10 óra 23 percek este. — Nyusztok: 7 óra 14 percek reggel.
A pénzügyminiszer fogad délután 4 órakor.
Nemzeti Szalon nyár: kiállítás (Ferenciek-tere 9. sz.) d. e. 9 óráig este 8-ig. Belépődíj 50 fillér.
Művelődés körének kiállítása (Ferenciek-tere 4. szám) délelőtt 10-től este 8-ig. Belépődíj 50 fillér.
Agencia kiállítás a Royal-szalonban délelőtt 10—1 óráig és délután 2—6-ig. Belépődíj 2 korona.
Nemzeti Múzeum. Természetrajzár. Nyitva d. e. 9 óráig délután 1 óráig. Többi társai 1 korona belépődíjjal tekinthetők meg.
Technológiai iparmúzeum délelőtt 9—1-ig.
Közelekedési Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-től 12 óráig és d. u. 2—6-ig.
Az Akadémia Goetheszerződés nyitva délelőtt 10—12-ig. **Museum könyvtár** délelőtt 9 óráig 1 óráig. **Akademia könyvtár** nyitva délután 3 óráig 7 óráig.
Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.
Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintázar: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az új levetézőség árusításokat is eszközöl) a városiipari iparcsoportban nyitva: délelőtt 9 óráig 12 óráig és délután 3 óráig 6 óráig. A külföldi kirándulások központi üzletpozitóság (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Hétfő, 1902. május hó 26-án.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Hétfő 1902. május hó 26-án.
Romeo és Julia.

Tagódia 5 felvonásban, Irta Shakspero. Fordította Szász Károly.
Személyek:
Escalus Mészáros Bonvilio Hétényi
Páris Dezso Tybald Gyones
Montague Abonyi Lőrincz Molnár
Capulet Egressy Capuletné Szacsavayné
Romeo Beregi Julia Márkus
Mercurio Császár Dajka Vizváriné
Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Hétfő, 1902. május hó 26-án.

A kirakat.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Egy francia eszme után írta A. M. Személyek:
Jules Bouteau Boross A miniszter Sólom
Lemaire Szilágyi Bouteauné Margó
Pierre Chenier Delli Paquita Tomcsányi
Duplois Giróh Marie Béres M.
Fernand Farkas Therese Abelovszky
Joseph Ivenyi Ernestine Szalontai
Kezdeté 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.
Hétfő, 1902. május hó 26-án.

X asszony.

Bohózat 3 felvonásban, Írták Gavault és Berr. Fordította: Molnár Ferenc.
Személyek:
Bidoulet Rónaszéki A doktor Gyöző
Philippe Göth S. Rendőr tiszt Gyarmati
Folquet Hegedüs Germaine Csillag T.
Paskal Tanay Arsinoe Nikó L.
A spanyol Balassa Jacqueline Lenkei
A parancsnok Kazalicki Marguerite Pécsi
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Hétfő, 1902. május hó 26-án.

Pálmay Ilka asszony vendégfellépévével.

Az izé.

Operett 3 felv. Irta Leon Viktor és Stein V.. Zenéjét szerző Weinberger Károly. Fordította Dr. Márton Miksa és Heltai Jenő.
Személyek:
Taponet Kovács M. Babarol Németh
Taponetné Siposné Vaucresson Szerdahelyi
Gabriella Pálmay Saturnin Tolagi
Felicien Raskó Casorett Hegyi
Aristid Szirmai Denise Harmath
Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.
Hétfő, 1902. május hó 26-án.

A budapesti élet.

Irta Salamon Odón.

Kezdeté 1/8 óraker.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1902. május hó 26-án.

A koldusdiák.

Operette 3 felvonásban.

Kezdeté 7 óraker.

VAROSLIGETI SZINKÖR.

Hétfő, 1902. május hó 26-án.

Sohse halunk meg!

Énekes bohózat 6 képbén. Irta Horst és Stein. Fordította Heltai Jenő.
Kezdeté 7 óraker.

WISEGRÁD.
TELEFON: 2.
Legszébb és legelőcsőbb kirándulási hely hajón és vasúton.
Nagyvendégül Mátyás királyhoz.
Minden vasár- és ünnepnapon egy hírneves cigányzenekar hangversenyez.
Acetylen-világítás.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Ma vasárnap (két előadás):

Minden este

Nagy előadás

a legkiválóbb erőkkel

Trio Barowsky

a vig paraszok.

Luna asszony

Milla Barry, Mariot stb.

fellépéivel

Tarka színpad

(Az alkalmi szobalány) és sok különlegesség.
A kávéház téli kertjében reggel 6 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangversenyez.

Ős-Budavára.

Nyitva esti 6 órától reggeli 4 óráig.

Nagyszerű varieté-műsor

Stuart, a páratlan amerikai hőgymitátor és a többi világhírű specialitással.

A szabad területen remek légmozgást

belépődíj nélkül!

Kezdeté este 9 óraker.

Fratelli Prandi

felülmulatlan mechanikai szinkéza.

Kitűnő zenekarok.

Számos egyéb szórakozás.

Belépődíj 60 fillér, gyermekéj 20 fillér.

Kedvezményes jegyek minden tőzsdében.

Középzenkölcsön Földbirtokokra

a bencsérték háromnegyed részéig 4% ellenében 15-60 évi törlesztésre. Kataszteri birtokok és telekkönyvi kivonat küldendő be.

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,

tulajd.: GURRÉ Ferenc.

Budapest, VI., Váci-körút 39. szám.

Függőállása óta közel 200 millió kor. kölcsönt konvertált.

— Alapították 1890-ben. —

Dóczi Lajos Munkái.

A kiváló író művei a modern magyar irodalom legbecselesebb termékei. Minden kötet önálló egész és külön is kapható

DISZKÖTÉSSEN.

Csók. Regényes vigjáték ... 7 kor. — fill.
Goethe Faustja ... 9 ... 50 ...
Szőnyh. Tört. szimf. ... 7 ... 50 ...
Carmela. Kis Murányvár. ... 7 ... 50 ...
Beszélyek és vázlatok ... 6 ... 40 ...
Vegyes parok. Szimf. ... 6 ... 40 ...
Költeményei ... 6 ... 40 ...
Utolsó szerelm. Vigjáték ... 6 ... 40 ...
Ellinor királyiány ... 6 ... 40 ...

Megrendelhető:
Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai)
és. és Kir. udvári Könyvkereskedésben
Budapest, VI., Andrásy-út 21. sz.

Szakácskönyvek.

A valódi szakácsosság vagy legújabb átvizsgált és tökéletesített

Hépes Pesti Szakácskönyv.

Saját sokszori kísérletek után érthetően és pontosan leírta és kiadta

ST. HILAIRE JOSEFA.

Huszonnyolczadik, a legújabb szakácskönyvekkel, a felszedeles mesterségével, valamint a modern asztal terítésével bővített kiadás.

Átdolgozta **VÖRÖS MARI.**

Számos a szöveg közé nyomtatott ábrával. Csak a szerző: Josephine v. St. Hilaire sajátkezű névaláírásának hasznosával ellátott példány a valódi Pesti Szakácskönyv.

Ára köte 4 korona.
Ezen szakácskönyv illusztrált Fester Koochbuch czimű német nyelven is kapható.
• Ára köte ugyanazak 4 korona. •

Igaz magyar konyha!

Szegedi Szakácskönyv.

Ezernél több ételkészítési utasítással.
Irta: RÉZI NENI.

Hetedik javított és a legújabb étel-receptekkel bővített kiadás.
Ára 4 korona. Kérjünk Rézi Neni-féle valódi Szegedi Szakácskönyvet.

Gyakorlati Szakácskönyv.

Az egyszerű, egészséges és ma divatos főzés-mű ismertetése.
Irta gróf FESTETICH ANDORNÉ
Pejacsevich Lenke grófné.
Ára 2 korona.

Minden szakácskönyvek, melyek évek hosszú során át kipróbálták, az ATHENAEUM irod. és nyomdai r.-lárs. kiadásában jelentek meg, és ugy ott, mint minden könyvkereskedésben kaphatók.

Legszébb Legjobb Legelőcsőbb PAP... PAP... PAP...

1 becsapható vasgyűző 10.-
1 kiváló matrac 10.-
1 rouge paplan 1.80
1 prima 2.80
1 cachmir paplan 3.40
1 adiz 3.80
1 adiz cachmir 4.80
1 selyem atiz paplan 8.50
1 fodros selyem ad. papl. 13.50
1 jó váson paplan lepő 2.-
1 ág 1.90
1 díszelt ágylakaró pokróc 2.50
1 gyapjú 3.50
1 jó díszkeró 1.50
1 téli pokróc 4.00
1 szép fali szőnyeg 7.50

1 szőli sodrony ágylakó 4.50
1 afrigue 5.-
1 kosár 12.-
1 alakú köpör függő 1.50
1 ágylakó 1.50
1 ágylakó 4.50
1 ágylakó 5.50
1 ágylakó 5.50
1 ágylakó 5.50
1 ágylakó 5.50
1 ágylakó 5.50
1 ágylakó 5.50

GICHNER JÁNOS
paplan, matrac és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raklár.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Árjegyzéket kívánásra ingyen és bérmentve küldök. Védőkül magvendetések pontosan szabódnak, nem tévedő árak kísérletlenek, vagy a pénz visszadatik.

Használt férőruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót, IV., Kristóf-tér 2. Kívánatra a vevő a helyszínén megjelenik.

Sorsjegyeket
akkor is, ha másutt el vannak

zálogosítva
saját pénzemen vállom ki és azokra sokkal magasabb

kölcsönt
adok, vagy megveszem a sorsjegyeket pontosan a napjaron visszaadom

ugyanazokat
csékely havi részletfizetésre, a különbözetet készpénzben fizetem. Kérem a zálogjegyet beküldését

Fleissig Sándor BANKHÁZ.
BUDAPEST, Erzsébet-körút 2.

Sérben szenvedők!
Ingen és bérmentve küldök minden érdeklődőnek a szervek keletkezés, kezelése és gyógyítására vonatkozó népszerű tudományos ismereteket. Bővebbet

KELETI J.
portofóliá müntözés és ca. és kir. szab. szerkötő gyárában

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17.

Elköltözés miatt
olcsón kaphatók: díszes kis szalon garnitúra, női író asztal, szalon szekrény és néhány kép. E tárgyak megtekinthetők d. e. 10-12 óra között Andrásy-ut 50. I. em. 6. sz. alatt.

Egy gazdátlan csónak története.

REGÉNY
Irta: MOLNÁR FERENC.
KAPHATÓ A „BUDAPESTI NAPLÓ” kiadóhivatalában.
Ára 2 korona.

Oly uraknak, kik kenyelmes és csendes otthon, világos és főregmentes olasz szobát, egy-nyórten berendezve, külön bejárattal óhajtanak, ajánlható a Sándor-utca 30/B. E. 13. sz. alatti. Kiváló és pontos kiszolgálás. Azonnal kiadó.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Kedd	Fedora	A dolovai nábob leánya	Az órnagy ur	Ádám és Éva	Füfn
Szerda	Nincs előadás	Fernando	X asszony	Az izé	Herkules munkái
Csütörtök	Fedora	A bor	Az órnagy ur	A régi szerető	Vizsgái előadás
			X. asszony		Lotti ezredesi
Péntek	Nincs előadás	Rang és mód	Az órnagy ur	Az izé	Vesztaszűzek
Szombat	Don Juan	Az attaché	X asszony	Kin-Fu	Magdolna
d. n. Vasárnap este	Fedora	A nagymama	X asszony	Kin-Fu	Magdolna

STANDARD életbiztosító-társaság
Edinburghban (Angolhon.)

Alapították 1825-ben.
Magyarországi fiók: Budapest IV., Kossuth Lajos-n. 4.

Évi bevétel	30.000.000
Kiutalt nyereséményrészek	170.000.000
Vagyon	240.000.000
Hatálessetek folytán kifizetve	484.000.000

A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad világkötvények. A kötvények érvényben tartása díjfeltekek elmulasztásánál. Tökéletes és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után. Szabad háborúbiztosítás népfeltekők részére.
Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.